Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

20 декабрь 1972 йил, чоршанба ◆ № 295 (15.466). ◆Баҳоси 2 тийин.

Кеча Москвада саккизинчи чақириқ СССР Олий Советининг V сессияси ўз ишини тамомлади. Сессия СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1973 йилги давлат плани тўғрисидаги ҳамда СССРнинг 1973 йилги давлат бюджети тўғрисида ва СССРнинг 1971 йилги давлат бюджетининг ижроси ҳақидаги масалаларни муҳокама қилди ва бу тўғрида тегишли қарор ва қонунлар қабул қилди.

МОСКВА. КРЕМЛЬ. 1972 ЙИЛ 18 ДЕКАБРЬ. Саккизинчи чақириқ СССР Олий Советининг V сессияси. Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг қўшма мажлиси.

А. Пахомов ва М. Скурихина фотоси. («ПРАВДА»).

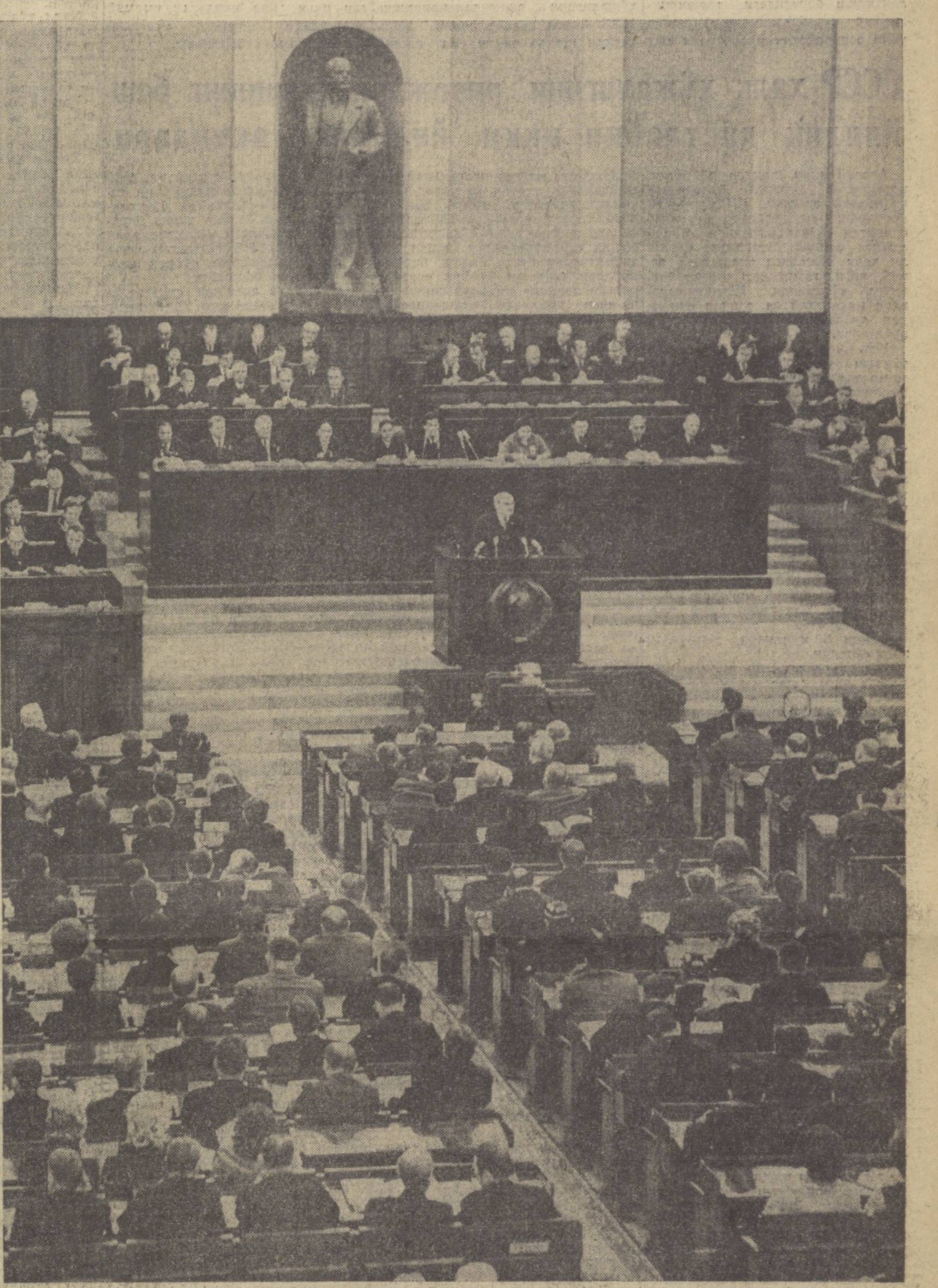

ХАЛҚ БАХТ-САОДАТИ ЙЎЛИДА

Саккизинчи чақириқ СССР Олий Советининг бешинчи сессияси

СССР Олий Советининг бешинчи сессияси Кремлда ўз ишини давом эттирмоқда. Мамлакат давлат ҳокимиятининг олий органи муҳим халқ хўжалик масалаларини муҳокама қилмоқда.

Беш йилликнинг учинчи йили — тўққизинчи беш йиллик планини бажариш учун ҳал қилувчи йил бўлади. Халқ сайлаб қўйган кишилар СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1973 йилги давлат плани ва бюджетини амалга оширишнинг конкрет йўлларини ишнинг кўзини билган ҳолда муҳокама қилмоқдалар. 1973 йилги давлат плани ва бюджети Ватанимиз экономикаси ва маданиятини янада юксалтиришга, совет кишисининг фаровонлигини оширишга қаратилган. Халқ вакиллари ўз нутқларида Коммунистик партия билан Совет ҳукумати ССР Иттифоқининг кўп миллатли ягона оиласидаги барча қардош республикалар равнақини таъминлаб бераётган ленинча миллий сиёсатни изчиллик билан амалга ошираётганликларини таъкидламоқдалар. Депутатлар сессия минбарида туриб бутун совет халқи номидан КПССнинг, партия ленинчи Марказий Комитетининг ички ва ташқи сиёсатини қизғин маъқулламоқдалар.

19 декабрь куни эрталаб соат 10 да СССР Олий Совети палаталарининг алоҳида-алоҳида мажлислари бошланди.

Катта Кремль Саройида СССР Олий Советининг Иттифоқ Совети тўпланди.

Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, Д. А. Кунаев, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорний, М. А. Суслов, П. Е. Шелест, В. В. Щербицкий, П. Н. Демичев, М. С. Соломенцев, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев ўртоқларни депутатлар ва меҳмонлар давомли қарсаклар билан кутиб олдилар.

Мажлисни СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг раиси депутат **А. П. Шитиков** очди.

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1973 йилги давлат плани, СССРнинг 1973 йилги давлат бюджети тўғрисидаги ва СССРнинг 1971 йилги давлат бюджетининг ижроси ҳақидаги масалалар юзасидан Иттифоқ Совети план-бюджет комиссиясининг раиси депутат **П. А. Розенко** план-бюджет ва тармоқ комиссиялари номидан қўшимча доклад қилди. КПСС XXIV съезди қарорларидан руҳланган совет халқи, деди у, СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллиги шарафига беш йиллик план топшириқларини бажариш учун умумхалқ социалистик мусобақасини авж олдириб, мамлакат экономикасини ривожлантиришда янги муваффақиятларга эришди. 1973 йилги планда экономикани янада ривожлантириш, халқ хўжалиги барча тармоқларининг иш кўрсаткичларини яхшилаш белгиланган. Миллий даромадни 6 процент, саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришни 5,8 процент, қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулотини етиштиришни 12,6 процент, ҳамма турдаги транспортнинг юк оборотини 5,6 процент ўстириш кўзда тутилган. Пул билан таъминлашнинг ҳамма манбалари бўйича капитал маблағ сарфлаш ҳажмини 1972 йилда бажарилиши кутилаётган даражадан 3,5 процент ошириш белгилаб қўйилди.

Иттифоқ Советининг план-бюджет ва тармоқ комиссиялари фикрича, деди нотиқ, КПСС Марказий Комитетининг Пленумида кўриб чиқилиб, маъқулланган план ва бюджет лойиҳалари мамлакат экономикасини янада юксалтириш юзасидан КПСС XXIV съездида ишлаб чиқилган программага мос келади ҳамда 1971 йил ва 1972 йил планининг бажарилиш якунларини ҳисобга олади.

Қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга Коммунистик партия билан Совет ҳукумати ҳамиша жуда катта эътибор бермоқдалар, деб таъкидлади нотиқ. КПСС XXIV съезди қишлоқ хўжалигини интенсивлашнинг катта программасини ишлаб чиқди. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада яхшироқ механизациялаш, электрлаштириш ва химиялашга катта маблағ сарфлаш кўзда тутилди. Бу қарорнинг нақадар ҳаётийлиги бу йилги ноқулай келган шароитда айниқса равшан намоён бўлди. Колхоз ва совхозларнинг меҳнатчилари партия билан ҳукуматнинг ва шахсан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг зўр ташкилотчилик иши туфайли ана шу беҳиёя оғир шароитда 1966—1970 йилларда етиштирилган ўртача йиллик дон ҳосилидан бирмунча кўпроқ ялпи дон ҳосили йиғиштириб олишни таъминладилар.

Қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1973 йилги планида дон етиштиришни 197,4 миллион тоннага етказиш ёки 1966—1970 йиллардаги ўртача йиллик ялпи ҳосилдан 17,8 процент кўпайтириш белгиланган.

1973 йилда капитал қурилишга ҳам катта маблағлар ажратилади. Ҳозирги вақтда шу маблағлардан энг самарали фойдаланиш масаласи ҳар қачонгидан ҳам муҳим бўлиб турибди. Иттифоқ Советининг комиссиялари фикрича, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари, СССР министрликлари ва идоралари капитал маблағларни концентрациялаш ишини янада қатъият билан ўтказишлари керак.

1973 йилги планда КПСС XXIV съезди қарорларига мувофиқ, халқнинг турмуш даражасини ошириш соҳасидаги янги тадбирларни амалга ошириш мўлжалланган, деди сўзини давом эттириб нотиқ. Ишчи ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи 1970 йилдаги 122 сўмдан 1973 йилда 134,1 сўмга етади. колхозчилар меҳнатига тўланадиган ҳақ шу давр ичида 13 процент ортади. Маданий-маиший моллар ва рўзғор ашёлари ишлаб чиқаришни 11,5 процент кўпайтириш мўлжалланмоқда. СССР Олий Советининг комиссиялари халқ истеъмол қиладиган моллар сифатини ошириш зарурлигига эътиборни жалб қиладилар.

Қўшимча докладда шу нарса таъкидланадики, план-бюджет ва тармоқ комиссиялари мавжуд резервларни аниқладилар ва СССРнинг 1973 йилги давлат бюджети даромадларини 120 миллион сўм миқдорида кўпайтиришни таклиф қиладилар. Комиссиялар қўшимча равишда аниқланган даромадларни ҳисобга олиб ва иттифоқдош республикалар Министрлар Советларининг илтимосларига мувофиқ иттифоқдош республикалар бюджетларининг харажатларини 120 миллион сўм миқдорида кўпайтиришни таклиф қиладилар.

План-бюджет ва тармоқ комиссияларининг қўшимча докладидан кейин кун тартибидаги биринчи ва иккинчи моддалар юзасидан музокаралар бошланди.

Белоруссия ССР Министрлар Советининг Раиси депутат **Т. Я. Киселев** биринчи бўлиб сўзга чиқди. Республика саноат ишлаб чиқариши ҳажми 1971-1972 йилларда планда белгиланган 19,4 процент ўрнига 23 процентдан зиёд кўпайди, деди у. Маҳсулотларнинг 400 дан ортиқ янги турларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Бу йил давлатга бир миллион тоннадан ортиқ дон ва сал кам 2,5 миллион тонна картошка сотилди.

1973 йил планини муваффақиятли бажариш учун республикада пухта замин яратиб қўйилди, деди у.

Совет ҳокимияти йиллари мобайнида Украина ССРнинг индустриал қудрати мислсиз равишда юксалди, маданият ва фан равнақ топди — ана шуларнинг ҳаммасида биз қардошларча дўстлик ва ўзаро ёрдамнинг ажойиб самараларини, барча совет халқлари ва аввало улуғ рус халқи бераётган буюк мададни кўриб турибмиз, деди Украина Компартияси Марказий Комитетининг секретари депутат **А. А. Титаренко.** Республика меҳнаткашлари бутун куч-ғайратларини беш йилликнинг учинчи йилида қишлоқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида ишлаб чиқаришнинг юксак даражасини таъминлашга қаратмоқдалар, деб таъкидлади у. КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг «1972-1973 йил қиш фаслида чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлашни кўпайтириш учун чорвачилик ходимларининг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини авж олдириш тўғрисида»ги қарорини қишлоқ меҳнатчилари қизғин маъқуллаб кутиб олдилар.

1973 йилги халқ хўжалик плани ва давлат бюджетининг сессия муҳокамасига тақдим этилган лойиҳалари бутун совет халқининг манфаатларига батамом мос бўлиб тушади, деб таъкидлади депутат. Украина вакили бу лойиҳаларни тасдиқлаш тўғрисидаги таклифни қўллаб-қувватлади.

Советлар мамлакатининг экономикаси ягона давлат плани асосида ривожланувчи республикалар халқ хўжалигининг ягона комплексидан иборат, деди Москва Совети ижроия комитетининг раиси депутат **В. Ф. Промислов** ўз нутқида. Бу экономика ҳамма ва алоҳида ҳар бир республиканинг манфаатларига хизмат қилади. Депутат москваликлар қандай меҳнат қилаётганликларини гапириб берди, дастлабки маълумотларга кўра, 1972 йил планини улар муваффақиятли туґаллашларини айтди.

Пойтахт ярим асрлик юбилейни яхши ютуқлар билан нишонламоқда, бу ютуқлар москваликлар — қурувчилар, саноат, транспорт, шаҳар хўжалиги ходимлари қунт билан қилган бунёдкорлик меҳнатининг самарасидир. КПСС Марказий Комитети билан Совет ҳукумати Москва тўғрисида қилаётган доимий ғамхўрликнинг натижасидир. Москва саноатини ва шаҳар хўжалигини 1971—1975 йилларда комплекс ривожлантириш плани — партия ғамхўрлигининг янги ёрқин тимсолидир. Комплекс план — КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев томонидан партия XXIV съездида Москвани намунали коммунистик шаҳарга айлантириш юзасидан қўйилган масъулиятли ва фахрли вазифани амалга оширишнинг иқтисодий программасидир.

Олтой ўлкаси Змеиногорск районидаги «Россия» колхозининг раиси депутат **И. Я. Шумаков** сўз олиб, бундай деди: тугаб бораётган йил планлар ва вазифаларнинг кўлами жиҳатидан мислсиз, об-ҳаво шароитлари жиҳатидан мураккаб йил бўлди. Бу йил Сибирда ўрим-йиғим ишлари жуда қийин вазиятда ўтди. Ўрим-йиғим арафасида ўлкамизга КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев келди. Ўртоқ Л. И. Брежнев сибирликларнинг ва Олтой меҳнатчиларининг жанговар ва меҳнат шижоатларига юксак баҳо берди, бизга маслаҳатлар бериб, янги катта ишларга руҳлантирди. Ўлкага техника ва одамлар билан катта ёрдам кўрсатилди. Табиий офат устидан ғалаба қозонилди. Деҳқонлар бу ғалабадан қувонмоқдалар ва партиямизга, Совет ҳукуматига кўпдан-кўп раҳматлар айтмоқдалар.

Лекин биз эришилган натижаларга танқидий қарамасак, ўз нуқсонларимиз ва камчиликларимизни пайқамасак ношуд коммунистлар ва раҳбарлар бўлар эдик, деб таъкидлади депутат. Ҳозирги вақтда ички резервларга алоҳида эътибор бериш зарур.

Қозоғистон Компартияси Қарағанда область комитетининг биринчи секретари депутат **В. К. Акулинцев** айтдики, партия ленинча миллий сиёсатининг жуда катта ўзгартувчилик кучини Қозоғистон мисолида кўриш мумкин. Чор Россиясининг ўтмишда қолоқ ўлкаси атиги бир авлод умри давомида гуллаб-яшнаб турган социалистик республикага айлантирилди.

Барча совет кишилари сингари Қозоғистон меҳнаткашлари ҳам СССРнинг ярим асрлик юбилейини бунёдкорлик фаолиятининг ҳамма соҳаларида янги-янги муваффақиятлар билан кутиб олмоқдалар. Қишлоқ хўжалик меҳнатчилари айниқса катта муваффақиятларга эришдилар, улар яхши ҳосил етиштириб, ўрим ишларини уюшқоқлик билан ўтказишга муваффақ бўлдилар.

Ғалла учун курашнинг ҳал қилувчи босқичида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев Қозоғистонга борди. У чўлқуварлар билан учрашди, партия-хўжалик активи йиғилишида нутқ сўзлади. У берган маслаҳатлар ва йўл-йўриқлар ғаллакорларни меҳнат шижоатларига руҳлантирди. Давлатга дон сотиш юзасидан оширилган мажбуриятлар қабул қилинди. Қозоғистон меҳнаткашлари ўз сўзларининг устидан чиқдилар: Давлат омборларига 17,4 миллион тонна дон тўкилди.

(Давоми 4-бетда).

ЧЕТ ЭЛ ДЕЛЕГАЦИЯЛАРИ МОСКВАГА КЕЛДИ

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматининг таклифига биноан СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллиги байрамига Москвага қуйидаги делегациялар келди: Австралия Коммунистик партияси, Австрия Коммунистик партияси, Бангладеш Коммунистик партияси, Бразилия Коммунистик партияси, Германия Коммунистик партияси, Греция Коммунистик партияси; Гондурас Коммунистик партияси, Дания Коммунистик партияси, Исроил Коммунистик партияси, Люксембург Коммунистик партияси, Янги Зеландия Социалистик бирлик партияси, Пуэрто-Рико Коммунистик партияси, Сан-Марино Коммунистик партияси, Сурия Коммунистик партияси, Судан Коммунистик партияси, АҚШ Коммунистик партияси, Шри Ланка Коммунистик партияси, Австралия Социалистик партияси, Аргентина Коммунистик партияси, Бельгия Коммунистик партияси, Буюк Британия Коммунистик партияси, Венесуэла Коммунистик партияси, Гайана Халқ прогрессив партияси, Гватемала Меҳнат партияси, Ҳиндистон Коммунистик партияси, Иордания Коммунистик партияси, Ироқ Коммунистик партияси, Ирландия Коммунистик партияси, Испания Коммунистик партияси, Канада Коммунистик партияси, Коста-Рика Халқ авангард партияси, Ливан Коммунистик партияси, Португалия Коммунистик партияси, Сальвадор Коммунистик партияси, Уругвай Коммунистик партияси, Швейцария Меҳнат партияси, Сўл партия—Швеция коммунистлари, Жанубий Африка Коммунистик партияси, Лаос Ватанпарварлик фронти, «Проблеми мира и социализма» журнали, Ангола озодлиги халқ ҳаракати (МПЛА) Жанубий Африкадаги Африка миллий конгресси (АНК), Жануби-Ғарбий Африка халқ ташкилоти (СВАПО), Зимбабве африка халқи иттифоқи (ЗАПУ), Курдистон Демократик партияси (Ироқ), Мадагаскар мустақиллик конгресси партияси, Мозамбик озодлиги фронти (ФРЕЛИМО), Бирма Иттифоқи, Гвинея Республикаси, Яман Халқ Демократик Республикаси, Ироқ Республикаси, Мавритания Ислом Республикаси, Сурия Араб Республикаси, Танзания Бирлашган Республикаси, Чили Республикаси, Шри Ланка Республикаси.

Делегацияларни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари Ф. Д. Кулаков, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Д. А. Кунаев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги партия контроли комитетининг раиси А. Я. Пельше, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Д. С. Полянский, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ВЦСПС раиси А. Н. Шелепин, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари П. М. Машеров, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев, КПСС Марказий ревизия комиссиясининг раиси Г. Ф. Сизов, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР Олий Совети Миллатлар Советининг раиси Е. С. Насриддинова, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари, СССР министрлари, СССР давлат комитетларининг раислари, КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети, СССР Ташқи ишлар министрлиги, бошқа министрликлар ва идоралар, жамоат ташкилотларининг масъул ходимлари кутиб олдилар. (ТАСС).

САМИМИЙ ТАБРИК

Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорний, А. Н. Косигин ўртоқлар Жанубий Вьетнам Миллий озодлик фронти Марказий Комитети Президиумининг Раиси, Жанубий Вьетнам Республикаси Муваққат революцион ҳукумати маслаҳат кенгашининг раиси доктор Нгуен Хиу Тхога ва Жанубий Вьетнам Республикаси Муваққат революцион ҳукуматининг раиси доктор Хюинь Тан Фатга табрик телеграммаси йўлладилар. Телеграммада бундай дейилади: «Жанубий Вьетнам миллий озодлик фронти ташкил топган куннинг шонли йиллиги муносабати билан Жанубий Вьетнам халқ озодлик фронти Марказий Комитетига, Жанубий Вьетнам Республикаси Муваққат революцион ҳукуматига ва Жанубий Вьетнамнинг курашаётган бутун халқига самимий қутлов ва қизғин қардошлик саломини йўллаймиз.

Бундан 12 йил муқаддам ташкил топган миллий озодлик фронти ҳозирги кунда ҳақли суратда Жанубий Вьетнам ватанпарварларининг авангарди сифатида, Америка империализмининг агрессиясига қарши, озодлик ва мустақиллик учун умумхалқ курашининг ташкилотчи кучи сифатида иш кўрмоқда. Жанубий Вьетнам халқи бу курашда ўзининг ҳаққоний мақсадларига эришиш йўлида катта муваффақиятларни қўлга киритди.

Совет кишилари ўз ҳаққоний ишининг тантанасига эришиш йўлида зўр сабот-матонат, фидокорлик ва қатъият намуналарини кўрсатаётган Жанубий Вьетнам халқининг қаҳрамонона курашини самимий бирдамлик туйғулари билан кузатиб бормоқдалар. Ленинча интернационализм принципларига содиқ бўлган КПСС Марказий Комитети, Совет ҳукумати ва бутун совет халқи курашаётган Вьетнам халқини доим қўллаб-қувватламоқдалар, вьетнам халқининг қаҳрамонона курашига бутун чоралар билан ёрдам ва мадад бериб келмоқдалар.

Совет Иттифоқи Вьетнам Демократик Республикаси ҳукумати ва Жанубий Вьетнам Республикаси Муваққат революцион ҳукуматининг Вьетнам проблемасини ҳал этиш борасида яхши ният билан ўтказиб келаётган ижобий позициясини табриклайди ва уларнинг АҚШ ҳукумати Вьетнамда урушни тўхтатиш ва тинчликни тиклаш ҳақидаги битимни тезроқ имзоласин, деган ҳаққоний талабини қўллаб-қувватлайди. Совет кишилари жаҳондаги барча халқлар билан биргаликда Америка томонининг Вьетнам масаласини сиёсий жиҳатдан ҳаққоний тарзда ҳал этиш йўлида ҳар хил ғовларни вужудга келтириш борасидаги уринишларини қатъиян қораламоқдалар. АҚШнинг эрксевар вьетнам халқига қарши агрессиясига чек қўйиш лозим. Вьетнам халқининг ўз юртининг хўжайини бўлишдан иборат суверен ҳуқуқи таъминланиши лозим.

Жанубий Вьетнам Миллий Озодлик фронтининг, Жанубий Вьетнам республикаси Муваққат революцион ҳукуматининг, қардош Жанубий Вьетнам халқининг ўз ватани озодлиги ва мустақиллиги учун, Вьетнам тупроғида ҳаққоний тинчликни тиклаш учун курашда янгидан-янги муваффақиятларга эришувларини чин кўнгилдан тилаймиз.

Яшасин Совет ва Вьетнам халқларининг бузилмас дўстлиги ва қардошларча бирдамлиги!».

СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1973 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ ТЎҒРИСИДА

СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Госпланининг раиси депутат Н. К. БАЙБАКОВ доклади

Депутат ўртоқлар!

СССР Олий Советининг ушбу сессияси умумхалқ байрами — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллиги арафасида тўпланди. Кўп миллатли халқимиз бу ажойиб юбилейни меҳнат ғайрати ва сиёсий активлигини янада жўш урдириб, КПСС XXIV съездининг халқ хўжалигини ривожлантириш борасидаги топшириқларини муваффақиятли бажариш учун социалистик мусобақани авж олдирган ҳолда кутиб олмоқда.

СССР Министрлар Совети тўққизинчи беш йиллик план топшириқларига асосланиб, СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1973 йилги давлат плани лойиҳасини ишлаб чиқди ва сессия муҳокамасига тақдим этмоқда. Планнинг асосий топшириқларини баён этишдан аввал совет экономикасини ривожлантиришнинг ўтган икки йил ичидаги умумий якунларига қисқача тўхталиб ўтишга ижозат бергайсиз.

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг беш йиллик дастлабки икки йилидаги якунлари

Асосий якун шундан иборатки, партиянинг ҳозирги босқичдаги иқтисодий сиёсати, КПСС XXIV съездининг қарорларида белгилаб берилган сиёсат изчиллик билан амалга оширилаётганлиги туфайли халқ хўжалиги ривожлана бориб, янги, тағин ҳам юқори босқичга кўтарилди. Жамиятимизнинг иқтисодий ва социал жиҳатдан янада тараққий қилишига эришилди.

Истеъмол қилиш ва жамғарма тўплаш учун фойдаланилаётган мамлакат миллий даромади беш йилликнинг дастлабки икки йили мобайнида 26,2 миллиард сўм ёки 10 процент кўпайди.

Саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми 54 миллиард сўмдан зиёдроқ ёки 15 процентга яқин кўпайди. Саноат маҳсулотининг ҳамма турларини ишлаб чиқариш анча ошди. Электр энергия ишлаб чиқариш 119 миллиард киловатт-соат, нефть қазиб олиш 44,5 миллион тонна, газ қазиб олиш 23 миллиард куб метрдан зиёд, пўлат эритиш 10 миллион тонна, автомобиль ишлаб чиқариш 464 минг дона, маданий-маиший моллар ва рўзғор буюмлари ишлаб чиқариш 3 миллиард сўмликдан зиёд кўпайди.

Фан ва техникани ривожлантиришда янги катта қадам қўйилди. Икки йил мобайнида саноатда янги, анча мукаммал машиналар, асбоб-ускуналар ва приборларнинг 8 мингга яқин намунаси конструкцияси ишлаб чиқилди ва тайёрланди, янги машиналар, агрегатлар ва қурилмаларнинг қуввати оширилди, уларнинг унумдорлиги ортди, пухталиги ва хизмат қилиш муддати кўпайди.

Қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базасини янада мустаҳкамлаш борасида беш йилликнинг ўтган икки йили ичида катта ишлар қилинди. Уни ривожлантиришга 28 миллиард сўмдан кўпроқ давлат маблағи сарфланди. Шу давр ичида қишлоқ хўжалигига ер қазиш машиналарини комплектлаш ҳам қўшиб ҳисоблаганда 630 мингта трактор, 326 мингта юк автомобили, 5,2 миллиард сўмлик қишлоқ хўжалик машиналари, 104 миллион тоннага яқин минерал ўғит етказиб берилди.

Техника билан таъминлаш оширилганлиги ҳамда колхоз ва совхозлар ходимларининг зўр бериб қилган меҳнати туфайли бу йил Қозоғистон, Олтой ўлкасида, Омск, Новосибирск, Курган, Тюмень ва бошқа бир қанча областларда донли экинлардан яхши ҳосил олиниб, давлатга дон сотиш плани ошириб бажарилди. Рекорд миқдорда — 7.3 миллион тонна, яъни пландагидан анча кўп пахта ҳосили олинди. Давлат ҳар қачонгидан кўп — 1,2 миллион тонна шоли харид қилди. Мамлакат чорвадорлари давлатга чорва, парранда, тухум сотиш планини бажарди.

Лекин кузги экинларнинг анчагина миқдори нобуд бўлганлиги ва мамлакатнинг Европа қисми катта территориясида мисли кўрилмаган қурғоқчилик бўлганлиги оқибатида умуман мамлакатда дон экинлари ҳосилини ва бошқа бир қанча қишлоқ хўжалик экинларини етиштириш ва харид қилиш топшириғи бажарилмади. Лекин ана шу жуда қийин об-ҳаво шароитида ҳам КПСС Марказий Комитети ва ҳукумат жуда катта ташкилотчилик ва сиёсий иш олиб борганликлари, қишлоқ хўжалик ходимлари фидокорона меҳнат қилганликлари, жойлардаги партия ва совет ташкилотларининг моҳирона раҳбарлиги, саноат ишчилари ва хизматчилари ҳамда халқ хўжалигининг бошқа тармоқларидаги ишчи ва хизматчилар катта ёрдам берганликлари туфайли бу йил етиштирилган доннинг миқдори саккизинчи беш йилликда етиштирилган доннинг йиллик ўртача миқдоридан бирмунча кўпроқ бўлди. Умуман қишлоқ хўжалиги ялпи маҳсулотининг ҳажми ҳам ўтган беш йилликдаги ўртача кўрсаткичлардан ортиқроқ бўлади.

Беш йилликнинг дастлабки икки йилида транспортни ривожлантириш кўрсаткичлари қуйидагича бўлди: ҳамма турдаги транспортнинг юк обороти тахминан 12 процент, пассажир ташиш эса 13 процент ортади. 1700 километр янги темир йўл линияси, 2150 километр иккинчи из қурилади, 2200 километрдан кўпроқ темир йўл электрлаштирилади, қаттиқ қопламали 34 минг километр катта тош йўллар қурилади. Темир йўл транспортига 140 мингтадан кўпроқ юк вагони ҳамда кўпгина миқдорда магистрал тепловозлар ва электровозлар етказиб берилади. Денгиз ва дарё флоти, ҳаво ва автомобиль транспорти янги техника олиб турибди.

Икки йил мобайнида қурилиш соҳасида катта программа амалга оширилди. Капитал маблағлар ҳажми планга мувофиқ бўлади ва 181 миллиард сўмга етай деб қолади.

Икки йил мобайнида умуман халқ хўжалигида сал кам 170 миллиард сўмлик асосий фондлар ишга туширилади ва уларнинг умумий ҳажми шу йилнинг охирига борганда 850 миллиард сўмликка етади. Бу — урушдан олдинги 1940 йилда мамлакатимиз халқ хўжалиги ихтиёридаги асосий фондлардан деярли 7 баравар ортиқдир.

Совет халқининг моддий фаровонлигини ошириш борасида партия XXIV съезди белгилаб берган тадбирлар планли равишда амалга оширилмоқда. Ўтган йили бўлгани каби бу йил ҳам миллий даромаднинг 80 проценти совет халқининг моддий ва маданий даражасини оширишга сарфланди. Халқ хўжалигини ривожлантиришда объектив равишда содир бўлган бир қанча қийинчиликларга қарамай, ана шундай қилишга эришилди.

Шу давр ичида темир йўл транспорти, метрополитенлар ишчи ва хизматчиларининг, қишлоқ хўжалиги механизаторларининг иш ҳақи кўпайтирилди. Ўқитувчилар билан врачларнинг иш ҳақи ўрта ҳисобда 20 процент ва мактабгача тарбия болалар муассасалари тарбиячиларининг иш ҳақи 29 процент оширилди. Ғарбий Сибирда ва Туркманистон ССРнинг айрим районларида илгари иш ҳақига коэффициентлар олмай келган ишчи ва хизматчилар учун коэффициентлар белгилаш йўли билан уларнинг меҳнатига тўланадиган ҳақ кўпайтирилди. Европа шимолининг бир қанча областлари ходимлари учун қўшимча имтиёзлар жорий этилди. Енгил саноатда, озиқ-овқат саноатида ва шина саноатида тунги иш учун тўланадиган қўшимча ҳақ оширилди.

Меҳнаткашларининг пенсия ва социал таъминоти яхшиланди. Ҳамма категориядаги меҳнаткашлар учун қарилик пенсияларининг минимал миқдорлари оширилди, бундан ташқари колхозчилар учун инвалидлик пенсиялари ва боқувчисидан маҳрум бўлган ҳолда бериладиган пенсиялар кўпайтирилди. Касалхоналарда бериладиган овқат ва дори-дармонларга кўпроқ маблағ ажратила бошланди.

Олий ўқув юртлари студентларининг стипендиялари 25 процент ва ўрта махсус ўқув юртларидаги ўқувчиларнинг стипендиялари 50 процент кўпайтирилди, бу эса ёш мутахассислар тайёрлашни яхшилаш ишига хизмат қилиши шубҳасиз.

Ишчи ва хизматчилар иш ҳақининг энг оз миқдорини ойига 70 сўмгача ошириш ҳамда узоқ шимол районларидаги ва шу районларга тенглаштирилган жойлардаги, Европа шимолидаги, шунингдек Пермь ва Свердловск областларининг шимолий районларидаги ишлаб чиқариш тармоқларининг ўртача ҳақ оладиган ходимлари тариф ставкалари ва мансаб окладларини кўпайтириш тадбирларини ўтказишга киришилди.

Шу тадбирлар амалга оширилганлиги натижасида 1971—1972 йилларда ҳаммаси бўлиб 34 миллион кишининг пул даромадлари кўпайди. Мана шуларни назарда тутганда, аҳоли жон бошига тушадиган реал даромадлар 8,2 процент кўпайди, ишчи ва хизматчиларнинг ўртача иш ҳақи 7 процент, колхозчилар меҳнатига тўланадиган ўртача ойлик ҳақ 8.1 процент ортди.

Чакана товар обороти 1970 йилга нисбатан 14.3 процент кўпайди ва бу йил 175 миллиард сўмдан ошиб кетади.

Мамлакатимизда уй-жой қурилиши юксак суръатлар билан олиб борилмоқда. Икки йил мобайнида жами саҳни 215 миллион квадрат метр келадиган уй-жой бинолари қурилди, бу эса 23 миллионга яқин кишининг уй-жой шароитларини яхшилаш имконини берди.

Депутат ўртоқлар! Халқ хўжалигининг айрим бўғинлари ишидаги катта-катта камчиликларни тўла-тўкис тугатишга муваффақ бўлганимизда эди, экономикамизни ривожлантиришда тағин ҳам кўпроқ муваффақиятларни қўлга киритган бўлур эдик. Бунда гап, аввало, ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш плани тўла бажарилмай қолганлиги ва бир қанча ҳолларда ишлаб чиқариш қувватлари секинлик билан ўзлаштирилаётганлиги, шунингдек айрим тармоқларда ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш юзасидан белгиланган тадбирлар тўлиқ бажарилмаганлиги тўғрисида бораётир.

Об-ҳаво шароити сабабли қишлоқ хўжалик маҳсулоти анчагина кам олинганлиги ҳам 1972 йил планининг бир қанча топшириқларини бажаришга салбий таъсир қилди.

Натижада 1972 йилда саноат ялпи маҳсулотининг кутилаётган ўсиши тахминан 26 миллиард сўм ёки пландаги 6,9 процент ўрнига 6.5 процент бўлади. Гарчи, умуман давлат капитал маблағи плани ошириб бажарилса ҳам, ишлаб чиқариш қурилишига давлатнинг марказлаштирилган капитал маблағларини сарфлаш плани тахминан 5 процент миқдорида камроқ бажарилади. Меҳнат унумдорлиги мўлжалдагидан секинроқ суръатлар билан ўсмоқда. Ана шу омилларнинг ҳаммаси, табиий равишда, келгуси 1973 йил халқ хўжалик плани кўрсаткичларини белгилашга ўз таъсирини ўтказди.

Халқ хўжалигини ривожлантириш суръатлари ва пропорциялари ҳамда 1973 йилги планнинг вазифалари

1973 йилги планнинг сессия муҳокамасига тақдим этилган лойиҳаси мамлакатнинг иқтисодий ресурсларидан янада тўлароқ ва самаралироқ фойдаланиб, ижтимоий ишлаб чиқаришни янада ўстиришни ва халқнинг турмуш даражасини оширишни таъминлаш зарурлигини ҳисобга олиб тузилди. 1973 йилги план лойиҳасида ижтимоий меҳнат унумдорлигини 1971—1972 йилларда ҳақиқатан эришилган даражага нисбатан кўпроқ ўстириш кўзда тутилди. Саноат маҳсулотини кўпайтиришнинг сал кам ўндан тўққиз қисмига, қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштиришни кўпайтиришнинг ва қурилиш-монтаж ишларини кўпроқ бажаришнинг, темир йўл транспортида юк ташишни кўпайтиришнинг ҳаммасига меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан эришиш белгиланди.

Мамлакатнинг миллий даромади 1973 йилда тахминан 18 миллиард сўм ёки 6 процент кўпаяди. Бу эса, халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларидаги ишлаб чиқариш потенциалини янада кўпайтиришни таъминлаш ва тўққизинчи беш йилликнинг КПСС XXIV съезди белгилаб берган энг асосий вазифасини бажаришни давом эттириш имконини беради.

Саноат

Саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришни 1972 йилдагига нисбатан 5.8 процент кўпайтириш, шу жумладан «А» группа маҳсулотини 6.3 процент ва «Б» группа маҳсулотини 4.5 процент кўпайтириш кўзда тутилмоқда. Асосан ишлаб чиқариш қувватларини, айниқса қора металлургия, химия, нефть, газ саноатларида ва енгил саноатда ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш орқада қолаётганлиги, шунингдек қишлоқ хўжалик хом ашёсининг бир қанча турлари етишмаётганлиги бу йил саноат маҳсулотини ўстириш суръатларини беш йиллик пландаги топшириқларга нисбатан бирмунча камроқ қилиб белгилашга сабаб бўлди.

Машинасозлик, химия ва нефть химияси, газ саноати умуман саноатда бўлганидан кўра юксакроқ суръатлар билан ривожлантирилади. Бу эса, саноат ишлаб чиқаришни структурасини янада яхшилашни таъминлаш имконини беради. Бу тармоқларнинг саноат маҳсулоти умумий ҳажмидаги улуши 1970 йилдаги 29 процентдан 31.8 процентга етказилади.

Электр энергия ишлаб чиқариш 1973 йилда 915 миллиард киловатт-соатга етказилади ва бу йилги даражадан 6,4 процент юқорироқ бўлади, атом электр станцияларида электр энергия ишлаб чиқариш эса 11,7 миллиард киловатт-соатгача ёки 52 процентдан зиёд кўпайтирилади.

Ёқилғи саноати тармоқлари янада ривожлантирилади. **Нефть** қазиб чиқариш деярли 30 миллион тонна, ёки 7,5 процент **газ** қазиб чиқариш 17 миллиард куб метр, ёки 7,7 процент кўпайтирилади. Нефть ва газ қазиб чиқаришни кўпайтиришга асосан Ғарбий Сибирь ва Ўрта Осиё конларида эришилади.

Нефтни дастлабки қайта ишлашни бу йилгига нисбатан 7,9 процент кўпайтириш кўзда тутилмоқда. Планда нефтни иккиламчи қайта ишлаш маҳсулотларини ишлаб чиқаришни анча кўпайтириш белгиланган.

Кўмир қазиб чиқариш беш йиллик планга мувофиқ 665,3 миллион тоннага етказилади, ёки бу йилдагига нисбатан 9 миллион тонна кўпайтирилади. Шу билан бирга кўмирни очиқ усулда қазиб олиш салмоғи ортади.

Металлургия саноатини янада ривожлантириш, қора металлар сифатини ошириш, прокатнинг, қувурлар ва металл буюмларнинг энг тежамли турлари хилларини кўпайтириш ва уларни кўпроқ ишлаб чиқариш борасида катта-катта вазифалар ўртага қўйилмоқда. 1973 йилда пўлат ишлаб чиқариш ҳажми 130,7 миллион тонна ва тайёр прокат ишлаб чиқариш ҳажми 91,5 миллион тонна қилиб планлаштирилди, яъни пўлат ишлаб чиқариш бу йилгига нисбатан 3.7 процент ва тайёр прокат ишлаб чиқариш 4.3 процент кўпайтирилади.

Халқ хўжалигининг бошқа тармоқларида, аввало машинасозликда ва капитал қурилишда ўсишнинг юксак ва барқарор кўрсаткичларига эришиш кўп жиҳатдан металлургиянинг ривожига боғлиқ.

Рангли металлургияда алюминий, мис ва бошқа рангли металлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш кўзда тутилмоқда.

Химия ва нефть химияси саноатини ўтган йиллардагидек тез суръатлар билан ривожлантириш мўлжаллаб қўйилди. Бу тармоқ маҳсулотининг ҳажми 8.5 процент кўпайтирилади. Минерал ўғит ишлаб чиқариш беш йиллик план топшириқларида кўрсатилган даражада белгиланди.

Машинасозлик маҳсулоти 10.4 процент кўпайтирилади. Химия асбоб-ускуналари, ҳисоблаш техникаси, сонли программа асосида бошқариладиган станоклар ва темирчилик-пресс ускуналари, автомобиллар, қишлоқ хўжалик машиналари, енгил саноат ва озиқ-овқат саноати учун керакли асбоб-ускуналар ишлаб чиқариш юксак суръатлар билан кўпайтирила беради. Атом электр станциялари учун асбоб-ускуналар ишлаб чиқариш кенгайтирилади. Планда машиналар, ускуналар ва приборларнинг 4 минг янги турини ишлаб чиқариш ва 1,5 минг эскирган буюмларни ишлаб чиқаришдан олиб ташлаш топшириқлари кўзда тутилган.

Оширилган техника хусусиятларига эга бўлган автомобиллар ва тракторларнинг бир қанча янги моделларини ишлаб чиқаришни ўзлаштириш мўлжаллаб қўйилди. Шу билан бирга, кўп юк ортадиган автомобиллар ва кучли тракторлар ишлаб чиқаришни кенгайтиришга алоҳида эътибор берилмоқда.

Ўрмон, целлюлоза-қоғоз ва ёғочсозлик саноатида асосий эътибор ёғоч ресурсларидан фойдаланишни яхшилаш ва ёғоч чиқитларини целлюлоза-қоғоз саноати эҳтиёжлари учун қайта ишлашни кўпайтириш асосида маҳсулотнинг энг самарали турларини ишлаб чиқаришни анча ўстиришга қаратилмоқда. Бу эса, 1972 йилга нисбатан тилинмаган хода ҳисобида ёғоч ташиб олишни атиги 3 миллион куб метр кўпайтирган ҳолда, ўрмон материаллари ресурсларини 18 миллион куб метр кўпайтириш имконини беради. Шуни айтиш керакки, СССРнинг Европа қисмида ёғоч тайёрлашни камайтириб, айни вақтда Сибирнинг сер-ўрмон районларида ёғоч тайёрлашни кўпайтириш кўзда тутилмоқда. СССР Олий Советининг аввалги сессияларида депутатлар шундай қилиш зарурлигини неча марталаб айтишган эди.

Целлюлоза ишлаб чиқаришни 11.2 процент, қоғоз ишлаб чиқаришни 4.8 процент ва картон ишлаб чиқаришни 14.2 процент кўпайтириш белгиланди.

Планда **бинокорлик материаллари саноатини** янада ривожлантириш кўзда тутилади. Цемент ишлаб чиқаришни 4,5 процент асботоцемент тахталар ишлаб чиқаришни 5.2 процент, томга ёпиладиган юмшоқ материаллар ишлаб чиқаришни 10.5 процент, қурилишбоп ойна ишлаб чиқаришни 3.5 процент кўпайтириш мўлжаллаб қўйилди.

Енгил саноат маҳсулотининг ҳажми планга мувофиқ 1973 йилда 4 процент кўпайтирилади. Шу билан бирга, аҳоли кўпроқ талаб қилаётган моллар ишлаб чиқаришни тезроқ суръатлар билан кўпайтириш кўзда тутилади. Бу тармоқдаги план кўрсаткичларини энг оз кўрсаткичлар деб билиш, бунда енгил саноатда ишлаб чиқаришни ўстиришнинг каттагина резервлари борлигини ҳисобга олиш лозим.

Хом ашёнинг мавжуд ресурсларини назарда тутиб, **озиқ-овқат саноати** маҳсулотлари ишлаб чиқаришни тахминан 2 процент кўпайтириш мўлжаллаб қўйилди. Шу билан бирга, озиқ-овқат маҳсулотининг айрим турларини ишлаб чиқариш ва бу маҳсулотларнинг хилини яхшилаш топшириқлари беш йиллик планнинг 1973 йил учун белгиланган тегишли кўрсаткичларига нисбатан ошиқроқ қилиб белгиланди.

Озиқ-овқат бўладиган товар балиқ маҳсулоти ишлаб чиқаришни бу йилгига нисбатан 9,5 процент кўпайтириш мўлжалланмоқда.

Маданий-маиший ва хўжалик молларини 18,6 миллиард сўм миқдорида ёки бу йилдагига қараганда 11,5 процент кўп ишлаб чиқариш мўлжалланмоқда. Холодильниклар 7.9 процент, ҳамма турдаги соатлар 10.2 процент, магнитофонлар 18.8 процент, электр пилесослар 38 процент кўпроқ ишлаб чиқарилади. 1973 йилда молларнинг турларини кўпайтириш ва яхшилаш соҳасида жиддий тадбирлар мўлжалланмоқда. Мебель ишлаб чиқаришни 9.2 процент кўпайтирган ҳолда, оммавий равишда қурилаётган уй-жой биноларининг янги типларига мувофиқ равишда мебелнинг турлари ҳам яхшиланади. Чинни-фаянс идишлар ишлаб чиқариш 12 процентдан зиёд кўпайтирилади.

Техника тараққиёти

Коммунизм моддий-техника базасини яратишга доир вазифаларни ҳал этишда ишлаб чиқариш самарадорлигининг оширилишини, ижтимоий меҳнат унумдорлигининг ўсишини таъминловчи энг муҳим омил бўлган фан-техника тараққиётининг роли тобора ортмоқда. 1973 йилнинг халқ хўжалик планида бундан аввалги йилларнинг планларига нисбатан фан ва техника ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этиш топшириқлари сони анча кўпайтирилган. Жумладан, планга биноан саноатда машина, ускуналар, асбоблар ва материалларнинг янги энг муҳим турларини ўзлаштириш юзасидан 500 тадан ошиқ топшириқ кўзда тутилади. Бундан ташқари 1971—72 йилларда ишлаб чиқаришда ўзлаштирилган 700 номдан ошиқ буюмларни ишлаб чиқариш кўпайтирилади.

Серунум янги хил ҳисоб машиналари тайёрлана бошлайди. Ҳисоб техникаси базасида информацияларни ҳисобга олиш ва ишлаб чиқиш автоматлашган системаларини яратишга доир ишлар кучайтирилади. Турли аҳамиятдаги 480 хил автоматлашган бошқариш системалари жорий этилади. Ёки бу рақам шу йилдагига нисбатан 1,8 баравар кўпаяди.

Ўтган йиллардаги сингари халқ хўжалик планида илмий тадқиқотларни ўтказишга анчагина маблағ ажратиш кўзда тутилади. 1973 йилда бу маблағлар шу йилдагига нисбатан 7,2 процент кўпаяди.

Саноатда 1973 йилга мўлжалланган тадбирларнинг амалга оширилиши натижасида ишлаб чиқариш техника даражасининг юксалиши маҳсулот таннархининг 2,6 миллиард сўм пасайишига ҳамда саноатда тахминан 900 минг кишидан иборат ишчи кучи тежаб қолинишига имкон беради.

Хом ашё, материал ва ёқилғини бутун чоралар билан тежаб тергаб сарфлаш, маҳсулотга кетадиган материал ҳажмини камайтириш ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ҳамда келгуси йил планини муваффақиятли бажарилишининг энг муҳим шартларидан биридир.

Қишлоқ хўжалиги

Депутат ўртоқлар! Қишлоқ хўжалигини интенсивлашнинг партиямиз ишлаб чиққан ва узоқ вақтга мўлжалланган комплекс программасини амалга ошириш, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни муттасил кўпайтиришни таъминлайдиган мустаҳкам моддий техника базасини шу тармоқда вужудга келтириш 1973 йил планининг асосий вазифаларидан биридир.

Қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга 1973 йилнинг планида давлат капитал маблағларидан 16,4 миллиард сўм ёки беш йиллик планда шу йил учун кўзда тутилган миқдорда пул ажратиш мўлжалланмоқда. Қишлоқ хўжалигига сарфланадиган давлат маблағларининг ҳажми 1972 йилдагига нисбатан 11,7 процент кўпаяди. Колхозлар сарфлайдиган маблағларни ҳам ҳисобга олганда, қишлоқ хўжалигига сарфланадиган капитал маблағлар ҳажми 25,4 миллиард сўмга боради.

Қишлоқ хўжалигига давлат томонидан берилаётган капитал маблағларнинг учдан бир қисми ерларни мелиорация қилишга сарфланади. Бу эса 701 минг гектар ерни суғориш ва 911 минг гектар ернинг захини кетказиш ишларини олиб боришга ва 8.5 миллион гектар ердаги яйловларни сув билан таъминлашга имкон беради.

1973 йилда давлат капитал маблағлари ҳисобига тухум ва гўшт етиштирадиган паррандачилик фабрикалари бўйича 1972 йилдагига нисбатан қарийб 19 процент, чўчқа етиштириш ва бўрдоқига боқиш комплекслари бўйича 2,2 баравар, ҳўл мева, картошка ва сабзавот омборлари бўйича 1,5 баравар кўп қувватни ишга тушириш мўлжалланади.

Беш йиллик топшириқларига мувофиқ келаси йили қишлоқ хўжалиги 1972 йилдагига нисбатан 20 процент кўп юк автомобили олади, қишлоқ хўжалик машиналари етказиб бериш 12 процент кўпаяди.

Келгуси йилда қишлоқ хўжалиги 57 миллион тоннага яқин ёки шу йилдагига қараганда 3,4 миллион тонна кўп минерал ўғит, шунингдек анчагина миқдорда ўсимликларни ҳимоя қилиш воситалари олади. Бундан ташқари чорвачиликка 1.5 миллион тонна озуқабоп фосфатлар етказиб берилади.

Қишлоқ хўжалиги моддий-техника базасини янада мустаҳкамлаш юзасидан планда белгиланган чоралар ноқулай келган 1972 йил оқибатларини тугатиш учун реал замин яратиб беради.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотининг ялпи ҳажми шу йил кутилаётган миқдорга нисбатан 12.6 процент, шу жумладан колхозлар ва совхозларнинг жамоат хўжалигида 14.3 процент кўпаяди. Беш йиллик планга мувофиқ 197.4 миллион тонна ёки 1966—1970 йиллардаги ҳар йил етиштирилган ғалланинг ўртача миқдоридан 17,8 процент кўп дон етиштирилиши лозим.

Партия, ҳукумат катта ташкилий ва иқтисодий тадбирлар кўрганликлари туфайли қишлоқ хўжалиги маҳсулотини етиштириш ва харид қилиш борасида мўлжаллаб қўйилган топшириқлар бажарилишига шубҳа йўқ. Бунга КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, Бутуниттифоқ касаба союзлар Марказий Совети ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг қарорига мувофиқ деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни ва харид қилишни кўпайтириш учун ҳозирги вақтда авж олдириб юборилган Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси ёрдам беради.

Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари, қишлоқ хўжалиги органлари, қишлоқ хўжалигининг барча меҳнаткашлари мавжуд катта-катта ички резервларни сафарбар этишга, ер-сувлардан, айниқса суғориладиган ерлардан, шунингдек техника, ўғит, озуқа воситалари ва бошқа ресурслардан рационал фойдаланишга катта эътибор беришлари; қишлоқ хўжалик маҳсулотлари таннархи арзонлаштирилишига, асосий фондлардан фойдаланиш яхшиланишига эришмоқлари керак.

Транспорт ва алоқа

Транспортнинг юк оборотини 5.6 процент кўпайтириш мўлжалланади. Шу билан бирга қувур транспорти бўйича юк оборотини анча кўпроқ 18,2 процентга ошириш, дарё транспортида 9,2 процент, автомобиль транспортида 7,9 процент ва денгиз транспортида 6,8 процент ошириш планлаштирилмоқда. Темир йўл транспортининг юк оборотини 3,2 процент ошириш мўлжалланади. Шуни айтиб ўтиш керакки, темир йўл ва автомобиль транспортининг юк обороти беш йиллик планда шу йил учун белгиланган топшириқдан ошиб кетади.

Умумфойдаланиладиган транспортда пассажирлар ташишни 5.3 процент кўпайтириш мўлжалланади.

Темир йўл транспортини ривожлантиришга сарфланадиган капитал маблағлар 5.3 процент кўпаяди. 540 километр янги темир йўлларни, 1140 километр иккинчи йўлларни ишга тушириш, қарийб 900 километр йўлни электрлаштириш шунингдек 2770 километр темир йўлни автоблокировка ва диспетчерлик марказлашуви билан ускуналаш мўлжалланади.

Денгиз транспорти янги кемалар олади, портларда причаллар қуриш давом эттирилади ва уларни техника билан таъминлаш кўпайтирилади. Дарё транспорти юк обороти ўсишининг 30 процентчаси флотдан фойдаланишни яхшилаш ҳисобига таъминланиши лозим. Гражданин ҳаво флоти тағин ҳам мукаммалроқ ва шинам янги самолётлар олади.

Автомобиль транспортининг юк обороти 280 миллиард тонна-километрдан ошиб кетади. Автомобиль транспортига 380 мингта юк автомобили берилади. Барча молиявий маблағ манбалари ҳисобига юзи қаттиқ 16.7 минг километр автомобиль йўли қуриш мўлжалланади.

Планда алоқа воситаларини, радио эшиттириш ва телевидениени янада ривожлантириш мўлжаллаб қўйилди. Алоқа хизматининг ҳажми 1972 йилдагига нисбатан 7,9 процент кўпайтирилади. Шаҳар телефон станцияларининг сиғими бир йил ичида 9.5 процент кўпаяди. Колхоз ва совхозларда ички ишлаб чиқариш телефон алоқаси жадал суръатлар билан ривожлантириб борилади. Беш йиллик планда мўлжалланган 13 та телевизион станция ўрнига 19 та телевизион станция ишга туширилади.

Капитал қурилиш

Планда капитал қурилиш соҳасида катта-катта вазифалар мўлжалланмоқда. Маълумки, бутун халқ хўжалигини ривожлантириш топшириқларининг бажарилиши капитал қурилиш план топшириқларининг бажарилишига кўп даражада боғлиқ.

1973 йилда жамики манбалар ҳисобидан сарфланадиган капитал маблағларнинг умумий ҳажми 96 миллиард сўм миқдорда ёки бу йил кутилаётган ҳажмдагидан 3.5 процент ошиқ қилиб белгиланди. Қурилиш-монтаж ишларининг ҳажми шу йил эришилган даражага мувофиқ бўлади, дейиш мумкин. Давлат капитал маблағлари 2.3 процент, марказлашган капитал маблағлари эса 8 процент кўпаяди.

Моддий-техника ресурсларини энг муҳим халқ хўжалик объектларини, яъни халқ хўжалигини ривожлантиришдаги суръатлар ва пропорцияларни белгилайдиган объектларни қуришга тўплаш мақсадида марказлаштирилмаган манбалар ҳисобидан қурилаётган объектларга капитал маблағ беришни чеклаб қўйиш планда кўзда тутилган. Тўла хўжалик ҳисобига ўтказилган совхозларнинг маблағлари ҳисобига бажариладиган, шунингдек банкнинг маълум мақсадда берган қарзлари ҳисобига бажариладиган ишлар бундан мустаснодир.

Давлат капитал маблағларининг умумий ҳажмида марказлаштирилмаган капитал маблағлар ҳиссаси қарийб 20 процентга етган ҳозирги шароитда министрликлар, идоралар ва иттифоқдош республикалар шу маблағларнинг сарфланишини кундалик назорат қилишни айниқса кучайтиришлари зарур, СССР давлат банки билан СССР қурилиш банки эса, планда тасдиқланган ҳажмдагидан ташқари ишларга маблағ берилишига йўл қўймасликлари керак.

Қишлоқ хўжалигига давлат томонидан бериладиган капитал маблағларнинг ҳажми, юқорида айтиб ўтилганидек, беш йиллик планга мувофиқ қилиб белгиланди. Саноатнинг бошқа бир қанча муҳим тармоқларига капитал маблағ сарфлашни кўпайтириш суръатлари тезлаштирилади. Химия ва нефть химияси саноатида капитал маблағлар 40 процент кўпаяди, шу жумладан минерал ўғит ишлаб чиқарувчи корхоналар қурилишига сарфланадиган капитал маблағлар 80 процент кўпайтирилади. Қора металлургияга сарфланадиган капитал маблағлар 22 процент, нефть қазиб чиқариш ва газ саноатига, шунингдек нефть ва газ қувурлари ётқизишга сарфланадиган капитал маблағлар 18 процент, енгил саноатга сарфланадиган капитал маблағлар 18 процент, озиқ-овқат, гўшт, сут ва балиқ саноатига сарфланадиган капитал маблағлар 10 процент кўпайтирилади. Машинасозликни ривожлантиришга сарфланадиган капитал маблағлар 15 процент кўпайтирилади.

Шу билан бирга бир қанча соҳаларда беш йиллик планда кўзда тутилган ҳажмдагига нисбатан капитал маблағларни камайтиришга тўғри келди. Аммо шундай шароитларда ҳам кўпчилик соҳаларда 1972 йилга нисбатан ўсиш бўлади.

Маҳсулот ишлаб чиқармайдиган соҳаларга, даставвал, уй-жой қурилишига анчагина маблағлар сарфланади. Уй-жой қурилишига сарфланадиган капитал маблағлар ҳажми беш йиллик план топшириқлари даражасида қилиб белгиланди.

1973 йил план топшириқлари келгуси йил беш йиллик план бажарилиши учун зарур янги қувватларни ишга тушириш юзасидан ҳал қилувчи йил эканлигини кўзда тутади. Шунинг учун ҳам капитал маблағлар даставвал 1973 ва 1974 йилларда ишга тушириладиган қурилиш ва объектлар битказилиши учун сарфланмоғи лозим. Янгитдан бошланадиган қурилишларга келганда эса, уларнинг сони анча қисқартирилади.

1973 йилда сарфлаш кўзда тутилган капитал маблағларнинг ҳажми халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида 80,5 миллиард сўмлик асосий фондларни ишга туширишни таъминлайди.

Капитал қурилишга доир топшириқларнинг бажарилиши қурилиш министрликлари, бошқармалари ва бутун қурувчилар коллективидан жиддий куч-ғайрат сарфлашни ва катта ташкилотчилик ишлари олиб боришни талаб қилади. 1973 йилги план шулар олдига қўйилган вазифалар муваффақиятли ҳал этилмоғи учун зарур моддий-техника шароитлари яратилмоғини кўзда тутади. Қурилиш индустрияси ва қурилиш-монтаж ташкилотларининг қувватлари янада ривож топади; шу мақсадларга 3 миллиард сўм чамаси пул ажратиш мўлжалланади. Қурилиш машиналари ва механизмлари кўпайтирилади.

Қурилиш-монтаж ташкилотлари, буюртмачи ташкилотлар, ускуна ва материал етказиб берувчилар, лойиҳаловчи ташкилотлар, қисқаси, капитал қурилиш программаларини амалга оширилишини таъминлаши керак бўлган ҳамма ташкилотлар давлат интизомини жиддий равишда мустаҳкамлаш зарурлигини яна бир бор таъкидлаб ўтмоқ лозим.

Халқ турмуш даражасининг ошиши

Депутат ўртоқлар! КПСС XXIV съездининг ва партия Марказий Комитетининг ҳали яқиндагина тамом бўлган Пленуми қарорларига мувофиқ, 1973 йилда совет халқи турмушининг моддий ва маданий даражасини янада ошириш юзасидан катта тадбирлар рўёбга чиқарилади. Шу билан бирга бу соҳада айрим тадбирларни амалга ошириш муддатлари аниқлаб чиқилмоқда.

1973 йилда ишчи ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақини 2,7 процент, колхозчиларнинг ўртача ойлик меҳнат ҳақини 4,4 процент кўпайтириш мўлжалланади. Ижтимоий истеъмол фондлари 4.8 процент ортиб, 1973 йилда 76,5 миллиард сўмлик бўлади. Аҳоли жон бошига ҳисоблаганда, реал даромадлар шу йилдагига нисбатан 4.5 процент кўпаяди.

Иш ҳақи минимумини ойига 70 сўмгача ошириш соҳасида бошланган ишлар давом эттирилади, айни вақтда ўртача ҳақ олаётган ишчи ва хизматчиларнинг ставка ҳамда окладлари кўпайтирилади. Партия XXIV съездининг қарорларида кўзда тутилганидек, бу тадбирлар халқ хўжалиги тармоқлари ва мамлакат районлари бўйича аста-секин амалга оширилади.

1973 йилда Узоқ Шарқ, Сибирь ва Уралнинг ҳамма районларидаги саноат ва бошқа ишлаб чиқариш тармоқлари ишчилари ҳамда хизматчилари учун меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги шарт-шароитлари жорий қилинади. Йил охирида бу тадбирлар Қозоғистон, Ўрта Осиё, Волга бўйида — Волга Вятск районида, Донбассда ва Ростов областида амалга оширила бошлайди. Айни вақтда бу районларда 70 сўмгача тўланадиган иш ҳақидан олинадиган солиқлар бекор қилинади ва ойига 90 сўмгача тўланадиган иш ҳақидан солиқ ставкалари камайтирилади. Уралнинг айрим районларида ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақига нисбатан район коэффициентлари жорий қилинади. Бу районларда ана шу коэффициентлар шу вақтгача жорий қилинмаган эди.

Саноат ишчиларининг тунги ишлари учун бериладиган қўшимча меҳнат ҳақи кўпайтирилади.

Пенсия таъминоти ва социал страхование соҳасида тегишли тадбирларни амалга ошириш кўзда тутилади. Ишлаб турган аёлларнинг социал страхованиеси бемор болани боқиш учун ҳақ тўланадиган кунлар сонини кўпайтириш йўли билан ва меҳнат стажига қарамай, ҳомиладорлик ҳамда туғиш бўйича тўла иш ҳақи миқдорида отпуска ҳақини белгилаш йўли билан яхшилаш назарда тутилади. Боқувчисиз қолган ҳарбий хизматчилар оила аъзолари учун бериладиган пенсиялар миқдорини ошириш, шаҳарлардаги ҳунар-техника ўқув юртларида овқатланиш учун бўладиган харажат нормаларини кўпайтириш кўзда тутилади. Беш йилликнинг дастлабки икки йилида амалга оширилган тадбирлар ҳисобга олинса давлатнинг халқ турмуш даражасини оширишга қиладиган ҳаражатлари йил бўйича 9,7 миллиард сўмга боради.

(Давоми учинчи бетда).

ДЕПУТАТ Н. К. БАЙБАКОВ ДОКЛАДИНИНГ ДАВОМИ

(Боши иккинчи бетда).

Планда савдо-сотиқ ва умумий овқатланишни янада ривожлантиришга катта эътибор берилади. Давлат ва кооператив савдосининг чакана товар обороти ҳажмини 184 миллиард сўмга етказиш кўзда тутилади. Барча асосий озиқ-овқат маҳсулотлари ва бошқа товарларнинг бозор фондлари ортади. Қуйидаги моллар бўйича бу фондларни айниқса, кўпайтириш мўлжалланади: сабзавот ва мева — 20 процент, балиқ қарийб 24 процент, ёрма маҳсулотлари — 16,6 процент, енгил автомобиллар — 41 процент, мебель 8,9 процент, холодильниклар — 8,7 процент ортади.

Чакана товар оборотининг белгиланган ҳажмлари ва структурасига мувофиқ озиқ-овқат маҳсулотлари ва бошқа товарларнинг бозор фондлари ана шу маҳсулотлар билан нормал савдо-сотиқ қилиш учун асосан етарли бўлади.

Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари, СССР министрликлари ва идоралари аҳолининг эҳтиёжларини тўлароқ қондириш учун қўшимча товар ресурсларини зўр бериб қунт билан қидириб топишлари керак.

Планда аҳолига хизмат кўрсатиш соҳасини янада ривожлантириш мўлжалланади. Рўзғор машиналари ва асбобларини, мебелларни ремонт қилиш, шахсий транспорт воситаларига техникавий хизмат ва уларни ремонт қилиш, уй-жойлар қуриш ва уларни ремонт қилиш соҳасидаги хизмат доираси ғоят тез суръатлар билан кенгайтирилади.

Аввалги йиллардагидек 1973 йилда ҳам уй-жой қурилиши кенг ҳажмда олиб борилади. Пул билан таъминлайдиган барча манбалар ҳисобига жами саҳни 117,6 миллион квадрат метр, ёки беш йиллик планда мўлжаллангандан 2,3 миллион квадрат метр кўпроқ ва шу йилги планнинг бажарилишига нисбатан 10 миллион квадрат метр зиёд уй-жой қуриш мўлжалланди. Келгуси йилнинг охирига бориб шаҳардаги ҳар бир кишининг уй-жой билан ўртача таъминланиши ўрта ҳисобда 11,6 квадрат метрни ташкил этади.

Коммунал қурилишга 2,2 миллиард сўмдан ортиқ маблағ сарфлаш кўзда тутилади.

Маориф, маданият ва соғлиқни сақлаш муассасалари шахобчалари янада ривожлантирилади. 379 минг ўринли мактабгача болалар муассасалари ва 848,7 минг ўринли умумий таълим мактаблари ишга туширилади.

Олий ўқув юртлари ва техникумларнинг кундузги бўлимларига шу йилдагига нисбатан 27,8 минг киши кўпроқ қабул қилинади.

Клублар сони 2,2 мингта ва кутубхоналар сони 2,3 мингта ортади. Уларнинг кўпчилиги қишлоқ жойларда барпо этилади.

56,7 минг ўринли янги касалхоналар, ҳар сменада қарийб 80 минг киши даволанадиган амбулатория ва поликлиникалар қурилади. Бундан ташқари, коммунистик шанбаликлар ўтказиш натижасида олинган маблағлар ҳисобига 1.200 ўринли касалхона ва ҳар сменада 1300 киши даволанадиган поликлиника муассасалари қурилади. 1973 йилнинг охирига бориб, касалхоналардаги ўринлар сони 2 миллион 870 мингтага етказилади. Бу эса беш йилликнинг шу йилга мўлжалланган топшириқларига нисбатан 13 минг ўрин ортиқ бўлишидан далолат беради.

Ишлаб чиқарувчи кучларнинг жойланиши ва иттифоқдош республикалар халқ хўжалигининг ривожланиши

Кўп миллатли давлатимизнинг тараққиёти барча иттифоқдош республикаларнинг, мамлакатимиздаги барча халқларнинг қардошларча дўстлиги ва ҳамкорлигига асосланади. Ягона иқтисодий системани ташкил этган иттифоқдош республикаларнинг мустаҳкам ўзаро алоқаси ва ўзаро ёрдами мамлакатимизнинг коммунистик қурилишда жуда катта муваффақиятларга эришуви учун имконият яратиб берди.

1973 йил плани лойиҳасига мувофиқ барча иттифоқдош республикаларнинг экономикаси ва маданиятини янада юксалтириш, умумиттифоқ меҳнат тақсимотида бу республикалар хўжалигини ихтисослаштиришни чуқурлаштириш кўзда тутилади.

1973 йилда иттифоқдош республикалар ва айрим районлар иқтисодий тараққиёти даражасини тенглаштириш ва бу тараққиётнинг комплекслигини ошириш, ишлаб чиқарувчи кучларни мамлакат территорияси бўйлаб жойлаштиришни яхшилаш, энг самарали хом ашё ресурсларини халқ хўжалиги оборотига тобора жалб этиш ва шу асосда бутун ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш йўли давом эттирилади.

РСФСР Шарқий районлари, Қозоғистон, Ўзбекистон ССР, Қирғизистон ССР, Тожикистон ССР ва Туркманистон ССРдаги ишлаб чиқарувчи кучлар тез суръатлар билан ривожлантирилаверади. Бу республикалар ёқилғи қазиб чиқариш, рангли металлар, электр энергияси, ўрмон, целлюлоза-қоғоз, химия саноати маҳсулотларини кўпроқ ишлаб чиқаришни таъминлайдилар. Бу республикаларда бошқа тармоқлар ҳам тез ривожланади.

Ғарбий Сибирда нефть ва газ қазиб чиқариш айниқса тез суръатлар билан ортиб боради. Шарқий Сибирда ва Узоқ Шарқда саноатни ривожлантириш, хусусан электроэнергетика, рангли металлургия, химия, ўрмон ва ёғочсозлик саноатини ривожлантиришнинг юксак суръатлари сақлаб қолинади.

СССРнинг Европа қисмида экономика, аввало, ишлаб турган корхоналарни кенгайтириш ва реконструкция қилиш йўли билан ривожланади. Москва, Ленинград, Горький, Куйбишевда ва бошқа йирик шаҳарларда саноат маҳсулотининг ўсишига меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан эришиш лозим.

Ҳеч мустасносиз барча иттифоқдош республикаларда қишлоқ хўжалигини ва халқ истеъмол қиладиган товарлар ишлаб чиқаришни янада ривожлантириш соҳасида кўп иш қилинади.

Ташқи иқтисодий алоқаларнинг ривожланиши

1973 йилги планда Совет Иттифоқининг чет мамлакатлар билан савдосини янада ривожлантириш кўзда тутилади. Ташқи савдо товар оборотини 7,9 процент кўпайтириш мўлжалланди.

Аввалдагидек эндиги йилда ҳам ташқи савдода социалистик мамлакатлар асосий ўринни олади. Совет Иттифоқи ташқи савдо оборотининг қарийб учдан икки қисми ана шу мамлакатлар ҳиссасига тўғри келади. Социалистик лагердаги иқтисодий алоқалар ҳамдўстликни янада мустаҳкамлаш ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашида аъзо бўлган мамлакатлар хўжалигининг иқтисодий интеграциясини изчил кучайтира бориш йўли билан ривожланади.

Планда ривожланиб бораётган мамлакатлар билан товар оборотини узоқ даврга мўлжалланган савдо битимлари ва уларнинг экономикасини ривожлантириш учун иқтисодий ва техникавий ёрдам бериш ҳақидаги битимлар асосида янада ривожлантириш кўзда тутилади. Айни вақтда биз Совет Иттифоқи учун керакли товарларни ана шу мамлакатлардан импорт қилишни кўпайтиравeрамиз.

Планда ўзаро фойдали ҳамкорлик асосида саноати ривожланган мамлакатлар билан савдо-иқтисодий алоқаларни ҳам янада ривожлантириш кўзда тутилади.

* * *

Депутат ўртоқлар! СССР Министрлар Совети қуйидагиларга алоҳида эътибор бериш зарур деб ҳисоблайди: Беш йиллик учинчи йили планини бажариш учун (бу планнинг асосий қоидалари сизларга маълум қилинди) СССР министрликлари ва идораларидан иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларидан саноат, қишлоқ хўжалиги, қурилиш, транспорт ва бошқа соҳалардаги корхоналар ҳамда ташкилотлардан барча меҳнаткашлардан хўжалик қурилишининг ҳар бир участкасида зўр ғайрат билан кўп иш қилишни талаб этади. Ҳамма жойда план ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, меҳнат унумдорлигини бутун чоралар билан ошириш, илғор техникани жорий қилиш ва ишлаб чиқаришни ташкил этишни яхшилаш, моддий ресурслардан рационал фойдаланиш масалалари катта аҳамиятга эгадир.

План топшириқларини бажариш учун аввало умумдавлат манфаатларини таъминлаш, ҳар қандай маҳаллийчилик ва маҳкамачилик тенденцияларини бартараф қилиш талаб этилади.

Кўпгина илғор ишчилар, бригадалар, участкалар, цехларнинг, саноат ва транспорт корхоналарининг, қурилишларнинг коллективлари ўз зиммаларига юксак мажбуриятлар олиб, барча меҳнаткашларни 1973 йилги ишлаб чиқариш топшириқларини муддатдан олдин бажариш учун социалистик мусобақани авж олдиришга, уни юксак даражада унумли зарбдор меҳнат билан нишонлашга чақирмоқдалар. Партия, совет, хўжалик, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг куч-ғайратлари социалистик мусобақани ҳар томонлама ривожлантиришга, меҳнаткашларнинг битмас-туганмас ижодий куч-ғайратларини сафарбар қилишга, халқ хўжалигидаги мавжуд резервлардан энг кўп даражада фойдаланиш мақсадида ишимизнинг барча участкаларида интизомни ва уюшқоқликни мустаҳкамлашга қаратилиши лозим.

1973 йилни тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи йили, деб ҳақли равишда айтишимиз мумкин. Шу йилнинг планини тўла ва ошириб бажариш партия XXIV съезди қўйган вазифаларни муваффақиятли бажаришга мустаҳкам замин яратиб беради, мамлакатимиз экономикасини янада юксалтиришни ва унинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлашни, совет халқи турмушининг моддий ва маданий даражасини ўстиришни, бутун социалистик системанинг қудрати ва обрўйини мустаҳкамлашни таъминлайди. (Қарсаклар).

(ТАСС).

1973 ЙИЛГИ СССР ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ ТЎҒРИСИДА ВА 1971 ЙИЛГИ СССР ДАВЛАТ БЮДЖЕТИНИНГ ИЖРОСИ ТЎҒРИСИДА

СССР молия министри депутат В. Ф. ГАРБУЗОВ доклади

Мамлакатимизнинг ишчилар синфи, колхозчи-деҳқонлари ва зиёлилари, деди докладчи, СССР ташкил этилган куннинг 50 йиллигини тантанали нишонлашга ҳозирланмоқдалар. Шонли юбилей шарафига авж олиб кетган оммавий социалистик мусобақа кўп миллатли Ватанимиз меҳнаткашларининг бунёдкорлик ғайрати ва ижодий ташаббускорлигидан, синалган ленинча йўлдан олға боришга маҳкам бел боғлаганлигидан ёрқин далолат бериб турибди.

Мамлакатнинг миллий даромади — социалистик экономикани тез ривожлантиришнинг, меҳнаткашлар турмуш даражасини мунтазам равишда оширишнинг негизи — барқарор суръатлар билан ўсиб бормоқда. Саноатимиз беш йилликнинг иккинчи йилини юксак кўрсаткичлар билан якунламоқда. Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш бу йил 1971 йилги даражадан 6,5 процент ошиб кетади.

Бу йил қишлоқ хўжалиги учун об-ҳаво шароитлари жиҳатидан жуда ноқулай йил бўлди. Партия ва ҳукумат томонидан кўрилган тадбирлар, совхоз ва колхоз ходимларининг фидокорона меҳнати, халқ хўжалигининг бошқа тармоқларидаги меҳнаткашлар қишлоқ хўжалигига катта ёрдам берганлиги дон экинларидан бундан олдинги беш йилликда эришилган йиллик ўртача даражадан бирмунча юқорироқ ҳосил олиш, зарур озиқ-овқат ва уруғлик фондларини вужудга келтириш, аҳолини қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари билан нормал таъминлаб туриш имконини берди. Ишчилар синфи билан деҳқонлар бузилмас иттифоқининг қудратли кучи, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш тўғрисида умумхалқ ғамхўрлиги, халқ хўжалигининг мана шу муҳим тармоғини юксалтириш борасида Коммунистик партия ишлаб чиққан йўлнинг тўғрилиги мана шунинг ўзида яна бир марта намоён бўлди.

В. Ф. Гарбузов мамлакатнинг бу йилги, беш йилликнинг иккинчи йили халқ хўжалик плани ва бюджетини асосий кўрсаткичлар бўйича бажариш натижаларини айтиб берганидан кейин 1973 йилги СССР давлат бюджетини тавсифлашга ўтди. Бюджет, деди докладчи, мамлакатимиз экономикасини янада ўстириш, халқ фаровонлигини ошириш, мамлакат мудофаа- [illegible]

Аҳолидан олинадиган солиқлар 15,6 миллиард сўмдан иборат бўлади ёки бюджет даромадларининг 8,6 процентини ташкил этади. Бу миқдор планда кўзда тутилган иш ҳақи фондига асосланиб, шунингдек 1973 йилда иш ҳақининг минимал миқдори ошириладиган районларда аҳолидан олинадиган солиқларнинг бекор қилинмоқчи ва камайтирилмоқчи бўлинганлиги ҳисобга олиниб белгиланди.

Халқ хўжалигининг ривожланиши ва миллий даромаднинг ўсиши КПСС XXIV съездининг қарорларида совет кишиларининг фаровонлигини янада юксалтириш борасида кўзда тутилган тадбирларни изчиллик билан ўтказишга имкон беради.

1973 йилда мамлакатнинг бир қанча иқтисодий районларида ишлаб чиқариш тармоқларида ишлаб турган ходимларга ўртача тўланаётган иш ҳақининг, маош ва окладларнинг минимал миқдорлари кўпайтирилади, саноатдаги тунги иш учун тўланадиган қўшимча ҳақ миқдори оширилади. Ҳарбий хизматчилар оилаларининг пенсия таъминотини ошириш, бемор болаларни боқиш учун ҳақ тўланадиган кунлар сонини кўпайтириш ва ишлаб турган хотинларнинг меҳнат стажидан қатъий назар, уларнинг ҳаммасига тўла иш ҳақи миқдорида ҳомиладорлик ва туғиш отпускалари учун пул тўлайдиган қилиш кўзда тутилди. Беш йилликнинг дастлабки икки йилида амалга оширилган тадбирларни қўшиб ҳисоблаганда, давлатнинг халқ фаровонлигини юксалтиришга қиладиган сарфлари бир йил ҳисобида 9,7 миллиард сўмни ташкил этади, шундан 1973 йилдан бошлаб амалга ошириладиган тадбирларга 4,7 миллиард сўм сарфланади.

1973 йилда бюджет ҳисобидан, корхоналарнинг ресурслари ва банк кредитлари ҳисобидан халқ хўжалигини ривожлантиришга қилинадиган харжлар 180 миллиард сўмга етади, бу эса бу йил қилинган сарфлардан 5,6 процент ошиқдир.

Мана шу жуда катта маблағлар экономикани тез суръатлар билан ривожлантиришни таъминлашга, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг моддий-техника базасини мус- [illegible] топшириқларини амалга оширишда жуда муҳим аҳамиятга эга бўлади.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев касаба союзларининг XV съездида бундай деган эди: «Агар биз илгаридан кўра яхшироқ ишлашни ўрганиб олмасак, планни бажариш жуда қийин бўлиб қолади... Талабчанликни ва масъулият ҳиссини ошириш, зўр бериб ва ҳалол меҳнат қилиш барча планларимизни муваффақиятли бажаришнинг гаровидир».

Докладчи айтдики, бюджет ҳисобидан, корхоналарнинг маблағлари ва банкларнинг кредити ҳисобидан саноатни пул билан таъминлашга эндиги йилда 93,3 миллиард сўм ажратилади. Бу эса бу йилги берилган маблағдан 7,2 процент кўп.

Оғир саноатни, аввало машинасозликнинг прогрессив тармоқларини, ёқилғи-энергетика тармоқларини ва химия саноатини ривожлантиришга катта маблағлар сарфланади. Чунки бутун халқ хўжалигида техникани тараққий эттириш суръатлари мана шу саноат тармоқларига кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Беш йилликнинг асосий вазифасига мувофиқ енгил саноатни, озиқ-овқат саноатини ва маҳаллий саноатни, шунингдек, аҳолига маиший хизмат кўрсатишни ривожлантиришга катта маблағлар ажратиш планда ва бюджетда кўзда тутиб қўйилди.

Фан-техника тараққиёти ва барча резервлардан тағин ҳам тўлиқроқ фойдаланиш асосида ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш халқ хўжалигини ривожлантиришдаги асосий вазифа эканлиги партиянинг XXIV съездида уқтириб ўтилган эди. Меҳнат унумдорлигини тўхтовсиз ошириш ҳал қилувчи аҳамиятга эга. 1973 йилги халқ хўжалик планида ялпи маҳсулот ишлаб чиқаришдаги ўсишнинг 88 процентини саноатда меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан қўлга киритиш мўлжаллаб қўйилди.

Кейинги йилларда меҳнат унумдорлигини оширишнинг рағбатлантирувчи тадбирлари кўрилди. Халқ хўжалик планига шу кўрсаткичга [illegible]

КПСС Марказий Комитети хўжалик, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари зиммасига корхоналарда, қурилишларда, барча совхозлар ва колхозларда жуда қаттиқ иқтисодий тежаш учун, металл, ёқилғи, электр энергия, цемент, ёғоч-тахталардан — жамики моддий ресурслардан рационал фойдаланиш учун курашни тағин ҳам кенг авж олдириш вазифасини юклади. 1973 йилги план ва бюджетда моддий сарфларни камайтириш йўли билан 2 миллиард сўмдан кўра кўпроқ маблағни тежаш кераклиги ҳисобга олинди.

Фан-техника тараққиёти тезлашиб кетган ҳозирги замон шароитида маҳсулот сифатини ошириш алоҳида аҳамиятга эга бўлиб қолмоқда. 1973 йилдан бошлаб министрликларнинг планларида юқори сифатли маҳсулотлар ишлаб чиқаришга доир топшириқлар кўзда тутилиши лозим. Рағбатлантириш фондларига кўпроқ ажратмалар бериш йўли билан мана шундай маҳсулот ишлаб чиқариш рағбатлантирилаверади. Буларнинг ҳаммаси ишлаб чиқарилаётган буюмлар сифатини яхшилашга ёрдам бериши лозим.

1973 йил плани ва бюджетида саноатдан олинадиган фойда 60 миллиард сўм миқдорида ёки бу йилдагига қараганда 11,5 процент ошиқ қилиб белгиланди.

Бу йилги қишлоқ хўжалик йилининг натижалари, дейилади докладда, қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базасини тез ва зўр бериб мустаҳкамлайвериш, мелиорация ва химиялаштиришни тез суръатлар билан ривожлантириш, деҳқончилик ва чорвачилик маданиятини ошириш, замонавий технологияни қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштиришга жорий қилиш зарурлигини яна бир марта яққол кўрсатди. Бу — бизнинг узоқ муддатли программамиз. Партия бу программани оғишмай амалга ошираверади.

Қишлоқ хўжалиги ялпи маҳсулотининг ҳажми эндиги йилда 12,6 процент кўпайтирилиши лозим. Бу планнинг бажарилиши зарур моддий ва молиявий ресурслар билан таъминланади.

Бюджетдан ҳамда совхозларнинг ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарининг ўз маблағлари- [illegible]

1973 йилда, деб давом қилди В. Ф. Гарбузов, давлат томонидан сарфланадиган капитал маблағларнинг умумий ҳажми 82,4 миллиард сўм қилиб белгиланди. Марказлаштирилган тартибда капитал маблағ сарфлашга 70,5 миллиард сўм ёки бу йилги кутилаётган бажаришга нисбатан 8 процент кўп маблағ ажратилади.

Машинасозлик тармоқларига, қора металлургияга, енгил саноатга, озиқ-овқат саноатига бериладиган капитал маблағларни энг кўп миқдорда ўстириш кўзда тутилмоқда.

Планда уй-жой қурилишининг катта программаси кўзда тутилади. 1973 йилда жамики саҳни 117 миллион квадрат метрдан кўпроқ уй-жой бинолари фойдаланишга топширилиши лозим.

Докладда шу нарса қайд қилиб ўтилдики, КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети капитал қурилиш соҳасидаги ишларнинг аҳволини яқин вақт ичида тубдан яхшилаш зарурлигини 1973 йилги халқ хўжалик планини ва бюджетни кўриб чиқаётган вақтларида кўрсатиб ўтдилар ва хўжалик раҳбарларидан қурилаётган объектларни ишга туширишнинг тайинлаб қўйилган муддатларига қаттиқ риоя қилинишини таъминлашни, моддий ва молиявий ресурсларни қуриб битказиладиган энг муҳим объектларга тўплашни ҳамда янги бошланаётган қурилишлар сонини камайтиришни, смета-молия интизоми бузилишига йўл қўймасликни талаб қилдилар.

Шунга мувофиқ қуриб битказиладиган объектларни 1973 йилда пул, материал-техника ва ускуналар билан тўла-тўкис таъминлайдиган тадбирлар планда ва бюджетда белгилаб қўйилди ҳамда беш йилликнинг кейинги йилларида анчагина самара бериши мумкин бўлган тадбирлар кўзда тутилди.

Чакана товар обороти 1973 йилда 184 миллиард сўмлик қилиб ёки давлат чакана нархларининг стабиллигини таъминлаган ҳолда бу йилдагига нисбатан 5 процент ошиқ қилиб белгиланди.

Давлат ва кооператив савдосини пул билан таъминлашга 3,5 миллиард сўм ажратилади. Савдо ташкилотларига банк томонидан [illegible]

	1972 йил план	1973 йил лойиҳа
Халқ маорифи, фан ва маданиятга	27,4	29,8
Соғлиқни сақлаш ва физкультурага	9,7	10,2
Давлат социал страхованиеси ва таъминотига	25,8	27,4

Бундан ташқари, давлат корхоналари ва колхозлар социал-маданий тадбирларга ўз маблағларидан 18 миллиард сўмга яқин пул сарфлайдилар. Мактабгача тарбия болалар муассасаларида тарбияланаётган болалар сони кўпайтирилиб, йил охиригача 9,9 миллион нафарга етказилади. Мактабгача тарбия болалар муассасаларини, мактабларни сақлашга, уларни ўқув қуроллари ва асбоблари билан таъминлашга, янги мактаб бинолари қуришга 1973 йилда ҳаммаси бўлиб 12,2 миллиард сўм пул сарфланади ёки шу мақсадларга қилинадиган ҳаражатлар 7,6 процент кўпайтирилади.

Олий, ўрта махсус ва ҳунар-техника ўқув юртларини пул билан таъминлашга 5,6 миллиард сўм маблағ ажратиш кўзда тутилди, яъни шу мақсадларга бериладиган маблағ 9,1 процент кўпайтирилади.

Соғлиқни сақлаш ва физкультурага 10,2 миллиард сўм ёки 231 миллион сўм кўп маблағ сарфланади.

Ишчи ва хизматчиларга тўланадиган пенсиялар ва нафақаларни ўз ичига олган, давлат социал страхованиесининг бюджети СССР давлат бюджетига 21,4 миллиард сўм ёки бу йилдагига қараганда 7,1 процент ошиқ қилиб киритилди. Ишчиларга, хизматчиларга ва колхозчиларга пенсиялар тўлашга катта маблағ ажратиш кўзда тутилади. Шу мақсад учун ҳаммаси бўлиб, 21,4 миллиард сўм, яъни бу йилдагига қараганда 1,2 миллиард сўм кўп пул сарфлаш мўлжаллаб қўйилди.

КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати КПСС XXIV съездининг қарорларини изчиллик билан амалга ошира бориб, деб давом қилди В. Ф. Гарбузов, халқаро вазиятни яхшилаш, ялпи тинч- [illegible] ми эканлиги КПСС XXIV съездида уқтириб ўтилди. Совет ҳукумати СССР министрликлари ва идораларига, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига бошқарув аппаратининг ташкил этилишини такомиллаштириш ва уни сақлашга қилинаётган ҳаражатларни яна қисқартириш ишларини давом эттириш вазифасини юклади. Бюджетда шу харажатларни, шунингдек хизмат командировкаларининг ҳамма турларига қилинадиган ҳаражатларни 0,6 миллиард сўм миқдорида қисқартириш кўзда тутилди.

Улуғ Советлар мамлакатининг барча миллатлари ва элатлари, дейилади докладда, шонли юбилейга — Совет Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллигига ҳозирланиб ўз бирликларининг монолит кучини, Коммунистик партия ва унинг жанговар штаби — ленинчи Марказий Комитет теварагида маҳкам жипслашганликларини яна бир марта намойиш қилмоқдалар.

Иттифоқдош республикаларнинг йилдан-йилга ўсиб бораётган давлат бюджетлари уларнинг иқтисодий ривожланиш даражаларини ва суръатларини акс эттирувчи муҳим кўрсаткичларнинг биридир.

Янги йилда иттифоқдош республикаларнинг бюджетлари 4,9 процент кўпайиб 81,9 миллиард сўмга етади. Айрим иттифоқдош республикаларнинг бюджетлари қуйидаги миқдорда бўлиши кўзда тутилади (миллион сўм ҳисобида):

РСФСР	44.316
Украина ССР	13.865
Белоруссия ССР	3.608
Ўзбекистон ССР	3.494
Қозоғистон ССР	5.533
Грузия ССР	1.547
Озарбайжон ССР	1.449
Литва ССР	1.705
Молдавия ССР	968
Латвия ССР	1.153
Қирғизистон ССР	974
Тожикистон ССР	878
Арманистон ССР	1.033
Туркманистон ССР	676
Эстония ССР	694

Ҳозирги вақтда иттифоқдош республикаларнинг бюджетлари СССР давлат бюджетидаги жамики ҳаражатларнинг қарийб ярмини ташкил этади. Шу бюджетлардан давлат томонидан халқ хўжалигига қилинаётган жамики сарфларнинг 42 процентига, маорифга қилинаётган ҳаражатларнинг 64 процентига ва соғлиқни сақлашга қилинаётган ҳаражатларнинг 90 процентдан кўпроғига пул берилиб турибди.

1971 йилги СССР давлат бюджети, деди докладчи, даромадлар бўйича 166 миллиард сўм миқдорида ёки планнинг 101,5 процент миқдорида ва ҳаражатлар бўйича 164,2 миллиард сўм миқдорида ёки 100,6 процент бажарилди, даромадлар қилинган ҳаражатлардан 1,8 миллиард сўм ошиқ бўлди.

1973 йилда халқ хўжалигимиз олдида муҳим вазифалар турибди, деди пировардида докладчи. Бу йил тўққизинчи беш йиллик планнинг бажарилиши учун ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлади. 1973 йилги халқ хўжалик планининг ва бюджетнинг муваффақиятли бажарилиши Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIV съезди қўйган тарихий вазифаларни ҳал этишда муҳим қадам бў- [illegible]

(ТАСС).

Сирдарё ГРЭСи нур берадиган кун [illegible] Қардош республикалар бузилмас иттифоқининг [illegible] энергетикасининг [illegible] нурхона [illegible] энг сўнгги қайнок [illegible] Эрта-индин [illegible] нурхона [illegible] энергия блоки Ўрта Осиёда [illegible] энергия системасига уланади. Суратларда: (чапдан) 1. Кранчи [illegible] 2. [illegible] трансформаторни умумий кўриниши. 3. Монтажчи [illegible] подстанцияда сўнгги ишлар олиб боряпти.

А. Тўраев фотолари.

ХАЛҚ БАХТ-САОДАТИ ЙЎЛИДА

(Боши 1-бетда)

Грузия ССР Министрлар Советининг Раиси депутат **Г. Д. Жавахишвили** бундай деди: 1973 йилги планни ишлаб чиқиш вақтида иттифоқдош республикаларнинг, айрим хўжалик тармоқларининг истаклари ҳисобга олинди. Бунда ҳар бир иттифоқдош республиканинг манфаатлари ва вазифалари муносиб равишда ифодаланган. Бу эса ўртага қўйилган вазифаларни ҳал этишнинг тўғри йўлларини кўра билиш имконини беради.

Грузия Компартияси Марказий Комитети билан республика ҳукумати давлат ва хўжалик органларининг ҳамма бўғинларида давлат ва ишлаб чиқариш меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, уюшқоқлик ва талабчанлик муҳитини вужудга келтириш соҳасида жиддий тадбирларни белгилаб, амалга оширмоқдалар, деди нотиқ.

Ленинграддаги оптика-механика бирлашмасининг бош директори депутат **М. П. Панфилов** минбарга чиқади. У ўз нутқида ишлаб чиқариш ва илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаларининг фаолиятини такомиллаштиришга алоҳида эътибор берди.

Литва ССР Фанлар академиясининг президенти депутат **Ю. Ю. Матулис** сессияда сўзга чиқиб, Литва халқининг фидокорона меҳнат қилаётганлигини гапириб берди. У ўз нутқининг анчагина қисмини совет фани равнақига бағишлади. Олим шуни таъкидладики, тўққизинчи беш йилликнинг жуда катта халқ хўжалик вазифаларини ҳал этишда ва ишлаб чиқаришнинг ҳамма соҳаларида меҳнат унумдорлигини оширишда илмий муассасалар ҳал қилувчи роль ўйнаши лозим. Жумладан, у техника фанлари соҳасидаги илмий тадқиқотлар билан идораларга қарашли илмий муассасалардаги илмий-техника лойиҳаларини мувофиқлаштириб туриш масаласи билан республикадаги ҳеч бир ташкилот шуғулланмайди, деди. Бу масалани ҳал этиш вақти келди.

Депутат СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1973 йилги давлат планини ва СССР давлат бюджетини тасдиқлаш тўғрисидаги таклифларни қўллаб-қувватлади.

Молдавия ССР Олий Совети Президиумининг Раиси депутат **К. Ф. Ильяшенко** бундай деди: ҳукумат СССР Олий Совети муҳокамасига тақдим этган ва КПСС Марказий Комитетининг пленумида маъқулланган 1973 йилги план ва бюджет лойиҳалари мамлакатимиз экономикаси ва маданиятини ривожлантиришдаги реал имкониятларни акс эттиради, ҳамма республикалар экономикасининг беш йиллик дастлабки икки йилида эришилган даражасига бевосита таянади.

Тугаб бораётган йил мамлакатнинг кўпгина районлари учун об-ҳаво шароитлари жиҳатидан ноқулай бўлди. Бу йил Молдавия учун ҳам мураккаб келди. Бугун биз, деди депутат, шуни фахрланиб айта оламизки, республика қишлоқ хўжалиги меҳнатчилари қишлоқ хўжалиги ялпи маҳсулоти етиштиришнинг умумий ўсишини таъминлаб, нобуд бўлган ҳосил ўрнини тўлдирибгина қолмай, шу билан бирга давлатга пландан ташқари 228 миллион сўмлик деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотларини сотишга ҳам муваффақ бўдилар.

Москва областидаги «Коммунарка» давлат наслчилик хўжалигининг директори депутат **А. Н. Монахова** ўз нутқида Коммунистик партия билан Совет ҳукумати қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада ривожлантиришга катта эътибор бераётганлиги тўғрисида гапирди. Ҳозир Москва области фермаларида, шу жумладан «Коммунарка» хўжалигида ҳам ўз мажбуриятингни бажариб бўлдингми, ўртоғингга ёрдам бер, деган шиор остидаги ҳаракат кенг ёйилиб бормоқда, деди у.

СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига тайёргарлик республика меҳнаткашларининг меҳнат ғайрати ва сиёсий активлигини ғоят юксалтириб юборди, деди Удмуртия АССР Министрлар Советининг Раиси депутат **А. Т. Марков** ўз нутқида. Шу шонли сана шарафига халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида оширилган социалистик мажбуриятлар қабул қилинди.

Республикада янги корхоналарни қуриш ва ишлаб турган корхоналарни реконструкция қилиш жадал олиб борилмоқда. Бироқ, уй-жой ва маданий-маиший объектлар қурилиши ҳаддан ташқари орқада қолмоқда, деб таъкидлади депутат. Шу муносабат билан у СССР Госпланига бир қанча тилаклар билдирди.

Мамлакатимиз ишчилар синфи тинчликни, халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш, халқлар ўртасида ҳар томонлама ҳамкорликни ривожлантириш юзасидан Коммунистик партия Марказий Комитети билан Совет ҳукумати ўтказаётган ленинча сиёсатни қизғин қўллаб-қувватламоқда, деди М. Горький номли Борск шиша заводининг ишчиси депутат **М. И. Рябчикова** юксак минбарга чиқиб. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев бошчилигидаги партия-ҳукумат делегациясининг Венгрия Халқ Республикасига қилган визити якунлари, Чили Республикаси Президенти Сальвадор Альенденинг мамлакатимизга келиб кетганлиги, деб таъкидлади у, ана шу учрашувлар натижасида ишлаб чиқилган ҳужжатлар КПСС XXIV съездида белгиланган тинчлик программасини амалда бажаришнинг ўзгинасидир. Уч боланинг онаси бўлган аёл сифатида мен бутун ер юзида мустаҳкам ва ишончли тинчлик тантанаси йўлида қилаётган жуда катта ишлари учун партиямиз Марказий Комитетига, Совет ҳукуматига, шахсан Леонид Ильич Брежневга чин кўнгилдан ташаккур изҳор этаман.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти депутат **О. Содиқов** айтдики, барча совет кишилари қатори республика меҳнаткашлари ҳам СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига муносиб ҳозирлик кўриб, беш йилликнинг иккинчи йили топшириқларини муддатидан аввал бажариш юзасидан оширилган социалистик мажбуриятлар қабул қилдилар. Республика пахтакорлари мамлакатга 4 миллион 710 минг тонна, яъни давлат планида белгиланганидан 710 минг тонна кўп пахта бердилар.

Ишчилар ва колхозчиларнинг, механизаторлар ва қишлоқ хўжалик мутахассисларининг, олимларнинг фидокорона меҳнати туфайли, КПСС Марказий Комитети, шахсан Леонид Ильич Брежневнинг ва Совет ҳукуматининг кундалик ва тобора катта ёрдами туфайли ана шундай натижаларга эришиш мумкин бўлди.

Барча социалистик миллатлар, деди депутат пировардида, чинакам қардошларча дўстлик туфайли қудратли интернационал куч бўлиб бирлашдилар. Бу куч коммунистик жамият қуриш соҳасида КПСС XXIV съезди ўртага қўйган вазифаларни муваффақиятли равишда ҳал этишга қодирдир. Биз доимий ва ҳар томонлама ёрдам бериб келаётганликлари учун Ватанимизнинг қардош халқларига ва аввало улуғ рус халқига астойдил миннатдорчилик билдирамиз.

Шу билан СССР Олий Советининг Иттифоқ Совети сессия кун тартибидаги биринчи ва иккинчи моддалар юзасидан музокараларни тугаллади.

* * *

Эрталаб соат 10 да СССР Олий Совети палаталарининг мажлислар залида Миллатлар Советининг мажлиси очилди.

Депутатлар ва меҳмонлар **А. Н. Косигин, А. Я. Пельше, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, П. М. Машеров, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, Д. Ф. Устинов** ўртоқларни давомли қарсаклар билан кутиб олдилар.

Мажлисни Миллатлар Советининг раиси депутат **Ё. С. Насриддинова** очди.

Депутатлар СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1973 йилги давлат плани ҳақида, СССРнинг 1973 йилги давлат бюджети тўғрисида ва СССРнинг 1971 йилги давлат бюджетининг ижроси тўғрисида план-бюджет ва тармоқ комиссияларининг қўшимча докладини тингладилар. Миллатлар Совети план-бюджет комиссиясининг раиси депутат **К. М. Герасимов** шу тўғрида доклад қилди.

ССР Иттифоқининг экономикаси, деди у, ўзаро боғланган ягона халқ хўжалиги комплексидир. 1973 йилги давлат планида халқ хўжалигининг барча тармоқларини янада юксалтиришни таъминлаш ва социал-иқтисодий тадбирларни изчиллик билан амалга ошириш кўзда тутилади.

Нотиқ қуйидагиларни айтди: план-бюджет ва тармоқ комиссиялари Миллатлар Советининг ёшлар иши билан шуғулланувчи комиссияси ва табиатни қўриқлаш комиссияси иштирокида иттифоқдош республикалар Министрлар Советлари, министрликлар ва идораларнинг вакиллари билан биргаликда халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1973 йилги давлат планини қараб чиқиб, товарлар ишлаб чиқариш ва реализация қилиш планини 127,8 миллион сўм миқдорида кўпайтириш ҳақидаги таклифни киритиш мумкин деб топдилар. Комиссиялар номидан ССР Иттифоқи халқ хўжалигини ривожлантиришнинг СССР ҳукумати томонидан тақдим этилган 1973 йилги давлат планини палаталар доимий комиссияларининг тузатишларини ҳисобга олиб маъқуллашни таклиф этади. Палаталарнинг доимий комиссиялари халқ хўжалиги плани юзасидан тузатишларни ҳисобга олиб, бюджетнинг даромадини 120 миллион сўм оширишни таклиф этдилар. Комиссиялар иттифоқдош республикалар Министрлар Советларининг қўшимча маблағ ажратиш тўғрисидаги илтимосини қараб чиқиб, район марказларини, районларга бўйсунган шаҳарларни ва ишчи посёлкаларини обод қилиш, касалхона, мактаблар ва бошқа социал-маданий муассасалар учун асбоб ва жиҳозлар сотиб олиш, мактаблар, музейлар, клублар, касалхоналар, болалар муассасаларини ва бошқа социал-маданий муассасаларни реконструкция ҳамда ремонт қилишга бўладиган ҳаражатларни кўпайтириш мумкин, деб ҳисоблайдилар.

Нотиқ ССР Иттифоқининг 1973 йилги давлат бюджетини тасдиқлашни ва ССР Иттифоқининг 1971 йилги давлат бюджети ижроси ҳақидаги ҳисоботни тасдиқлашни таклиф этади.

Партиямизнинг XXIV съезди совет халқининг фаровонлигини кўп даража оширишни беш йиллик планнинг энг асосий вазифаси қилиб қўйди, деб таъкидлади депутат, съезд фан-техникани тараққий эттириш ва халқ хўжалигида мавжуд бўлган барча резервлардан тўлароқ фойдаланиш асосида ижтимоий ишлаб чиқаришнинг иқтисодий самарадорлигини оширишга алоҳида эътибор берди. 1973 йилги давлат планини ва умуман беш йиллик план топшириқларини муваффақиятли бажармоқ учун ишлаб чиқаришни юксалтириш имконини берадиган мавжуд резервларни сафарбар қилиш соҳасида конкрет тадбирлар комплексини жуда қисқа вақт ичида амалга ошириш зарур.

Доимий комиссиялар қурилиш министрликлари ва бошқа министрликлар, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари, маҳаллий Советлар ва барча хўжалик раҳбарлари қурилишда давлат план интизомига қаттиқ риоя қилишлари, планда белгиланган муддатларда қурилишни битказиб, қувватларни ишга туширишни таъминлашлари зарур, деб ҳисоблайдилар.

План-бюджет ва тармоқ комиссияларининг қўшимча докладидан кейин музокаралар бошланди.

Украина ССР Министрлар Советининг Раиси депутат **А. П. Ляшко** биринчи бўлиб сўз олди. Техника тараққиётини таъминлайдиган тармоқларнинг тез ривожланаётганлиги, деди у, республика саноатини юксалтириш хусусиятларидан биридир. Депутат капитал маблағларни аввало ишга тушириладиган объектларга сарфлаш зарурлигига эътиборни жалб этди.

Украина ССР меҳнаткашлари, деди нотиқ, ишлаб чиқаришни ташкил этишни узил-кесил яхшилашни, хўжаликнинг барча бўғинларида иқтисодий ишни кучайтиришни, бошқаришни такомиллаштиришни ва шу асосда ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга эришишни ўзларининг асосий вазифаси деб биладилар.

РСФСР қишлоқ хўжалик министри депутат **Л. Я. Флорентьев** республика меҳнаткашларининг 1972 йил ҳосили учун олиб борган кураши тўғрисида гапирди. У қишлоқ хўжалигини жадал ривожлантириш эҳтиёжлари ва проблемаларига зўр ғамхўрлик билан доим эътибор берганликлари учун, бу йил колхоз ва совхозларга жуда катта ёрдам кўрсатилганлиги учун Россия Федерациясидаги қишлоқ меҳнатчилари, барча меҳнаткашлар номидан партия Марказий Комитетига ва Совет ҳукуматига самимий ташаккур изҳор қилди. Нотиқ айтдики, ҳозирги вақтда республикадаги колхоз ва совхозларнинг, партия, совет ва хўжалик ташкилотларининг диққат-эътибори дон ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш соҳасидаги тадбирларни амалга оширишга қаратилган.

«Нефтяные камни» пармалаш ишлари денгиз бошқармасига қарашли ишлаб чиқаришга хизмат кўрсатувчи базанинг бошлиғи депутат **С. Р. Жафарзода** минбарга чиқади. Озарбайжон, деди у, мамлакатимизнинг қадимий нефть районидир. Каспий денгизи акваториясида нефть ва газ запаслари жуда кўп бўлган неча ўнлаб конлар очилди. Аммо асбоб-ускуналар, сузиш воситалари, пармалаш кемалари ва установкаларининг етишмаётганлиги бу соҳадаги ишларни муваффақиятли суратда ривожлантиришга ҳалақит бермоқда.

Туркманистон ССР Министрлар Советининг Раиси депутат **О. Н. Ўрозмуҳамедов** қуйидагиларни айтди: халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1973 йилги плани ва 1973 йилги бюджет лойиҳалари Ватанимизнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини янада кучли суратда юксалтиришни кўзда тутади. Бу лойиҳалар КПСС XXIV съездининг ленинча йўлини амалга оширишга қаратилган. План ва бюджет лойиҳалари барча қардош иттифоқдош республикаларнинг экономикасини юксалтириш билан бир қаторда Туркманистон халқ хўжалигининг барча тармоқларини янада ривожлантиришни ва республика меҳнаткашларининг турмуш даражасини оширишни таъминлайди.

Арманистон касаба союзлари республика Советининг раиси депутат **Г. В. Таржуманян** ўз нутқида ишлаб чиқариш резервларидан тўлароқ фойдаланиш тўғрисида гапирди. У ўртага қўйилган проблемаларнинг ҳал этилиши беш йиллик план топшириғини муваффақиятли бажариш имконини беради, деди.

Тошкент область Оққўрғон районидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» номли тажриба-намуна хўжалигининг тракторчиси депутат **Э. Алиев** шу хўжаликнинг эришган муваффақиятлари ҳақида сўзлаб берди. Бу хўжаликда 47 миллат ва элат вакиллари яшаб, меҳнат қилади. Улар дўст, қардошлик оиласида мураккаб ишлаб чиқариш вазифаларини муваффақиятли ҳал этмоқдалар ва жумладан, бутун пахта ҳосилининг 90-95 процентини машинада териб олишга интилмоқдалар.

Депутат сўзининг охирида бундай деди: барча совет кишилари каби биз ҳам давлатимизнинг экономикасини ривожлантириш ва уни социал жиҳатдан тараққий эттириш юзасидан партия белгилаган планларни якдиллик билан маъқуллаймиз ва бу планни амалга оширишни ўзимизнинг жонажон ишимиз деб биламиз.

«Якуттяжстрой» қурилиш бошқармаси 1-қурилиш-монтаж идорасининг прораби депутат **Н. С. Сопиряева** Якутия АССР меҳнаткашлари эришган муваффақиятлар тўғрисида гапирди. Депутат шимолда уй-жой проблемасини ҳал этишга қаратилган таклифлар киритди.

Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари депутат **С. Н. Имашев**га сўз берилади. У шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашларининг беш йиллик план топшириқларини бажаришда эришган муваффақиятлари тўғрисида гапирди. Ғаллакорлар қўлга киритган муваффақиятлар, деб таъкидлади у, — республикадаги совхоз ишчилари ва колхозчиларнинг, қишлоқ хўжалик раҳбарлари ва мутахассисларининг, барча меҳнаткашларнинг қаҳрамонона меҳнати самарасидир. Россия Федерацияси, Украина, Белоруссия ва бошқа қардош республикаларнинг механизаторлари, Совет Армияси жангчилари ҳосил ўрим-йиғимида актив ёрдам бердилар. Қозоғистон Компартиясининг Марказий Комитети, республика ҳукумати, республиканинг барча меҳнаткашлари, деди нотиқ, Қозоғистоннинг миллиард пуд ғалласи учун курашда қатнашганликлари, анъанага мувофиқ қардошларча катта ёрдам берганликлари учун уларга самимий ташаккур изҳор қиладилар.

Совет Чувашияси, деди Чувашия АССР Министрлар Советининг Раиси депутат **М. В. Зайцев**, ўз экономикаси ва маданияти мавж уриб юксалган бир шароитда ССР Иттифоқининг ярим асрлик юбилейини кутиб олмоқда. Ҳозирги кунда республика мамлакатимизга электр аппаратлари ва приборларни, агрегатларни ҳамда қишлоқ хўжалик машиналарининг запас қисмларини,тўқув станокларини ,химия маҳсулотини етказиб бермоқда.

Колхоз ва совхозлар ҳозирги вақтда озуқадан рационал фойдаланишга алоҳида эътибор бермоқдалар. Республиканинг совет ва қишлоқ хўжалик органлари чорва қишловини тўғри уюштириш ва ўтказиш ишларини кун сайин назорат қилиб турибдилар.

Қирғизистон Компартияси Ўш область комитетининг биринчи секретари депутат **С. Ибраимов** қуйидагиларни айтди: бу йилги об-ҳаво шароити ноқулай келишига қарамай, республика қишлоқ хўжалик меҳнатчилари ўз зиммаларига юкланган вазифани уддаладилар. Улар пахтакор республикалар партия-хўжалик активининг Тошкентда ўтказилган йиғилишида қабул қилинган юксак мажбуриятларни бажардилар. Бу йиғилишда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев қатнашган эди.

Қишлоқ меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг 1973 йилда қишлоқ хўжалик ходимларининг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини авж олдириш тўғрисидаги қарорини қизғин маъқулладилар. Нотиқ ўз нутқида чорвачиликни янада ривожлантиришга, озуқа базасини мустаҳкамлашга катта эътибор берди. Бизда, деди депутат, тоғ этакларидаги ерлар ўзлаштириш йўли билан озуқа етиштиришни кўпайтириш учун катта имкониятлар бор.

Эстония ССРдаги «Марат» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасининг катта мастери депутат **А.-Э. Х. Таммисту** минбарга чиқади. У ёрдамчи ишчилар салмоғини қисқартириш, материал-техника таъминотини яхшилаш ва СССР Енгил саноат министрлигининг бирлашмага раҳбарлигини кучайтириш юзасидан конкрет таклифларини айтди.

Бошқирдистон АССР Министрлар Советининг Раиси депутат **З. Ш. Акназаров** қишлоқ хўжалиги замонавий қудратли техникага асосланади, деб таъкидлади. У айтдики, қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари саноат ходимларидан озуқа тайёрлаш ва етиштиришни комплекс механизациялаштириш учун силосбоп экинларни йиғиштириб олиш ва суғориладиган яйловларни вужудга келтириш учун зарур бўлган ва ғоят унумли ишлайдиган янги машина ва ускуналар олишни кутмоқдалар.

Тожикистон касаба союзлари республика Советининг раиси **А. Ҳайдаров** бундай деди: Ленинча миллий сиёсатнинг ғалабаси, мамлакатимиздаги халқларнинг қардошларча ёрдами ва аввало улуғ рус халқининг саховатлик билан берган ёрдами туфайли Тожикистон ССР тарихан қисқа вақт ичида ўрта аср қолоқлигидан тараққиёт сари, феодал-патриархал муносабатлардан ривож топган социалистик тузум сари жуда катта йўлни босиб ўтди.

Энергосозлар меҳнатда катта ғалабани қўлга киритдилар. Нотиқ айтдики, энергосозлар КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев Норакка келган вақтида унга берган ваъдаларини бажардилар ва ГЭСнинг биринчи агрегатини муддатидан илгари, 15 ноябрда ишга туширдилар. Яқин кунларда иккинчи агрегат ҳам ишга туширилади.

Доғистон республикаси Министрлар Советининг Раиси депутат **А. Д. Умалатов** Доғистондаги зилзила оқибатларини тугатишда ёрдам берганлиги учун бутун совет халқига қизғин миннатдорчилик ва ташаккур изҳор қилди. СССР ва РСФСР, Ўзбекистон, Озарбайжон, Арманистон, Грузия министрликлари ва идоралари, кўпгина автоном республикалар, ўлка ва областларнинг ташкилотлари, Москва ва Ленинград меҳнаткашлари, деди у, кўп иш қилдилар. Икки йил ичида кўпчиликнинг куч-ғайрати билан 500 минг квадрат метрлик уй-жой, кўпгина мактаб, касалхоналар, мактабгача тарбия муассасалари ва бошқа объектлар қурилди. Бу ёрдам — ленинча миллий сиёсат тантана қилганлигини, совет халқларининг чинакам дўстлигини ифода этувчи ёркин мисолларнинг биридир.

Татаристон АССР Министрлар Совети Раиси депутат **Г. И. Усмонов** айтдики, тўққизинчи беш йилликнинг дастлабки икки йили мобайнида республикада саноат ишлаб чиқариши беш йиллик планда мўлжаллланганига қараганда кўпроқ, яъни 16,5 процент ўсди. Республика нефтчилари ўзларининг социалистик мажбуриятларини шараф билан бажармоқдалар. Улар бу йил 102 миллион тоннадан ортиқ ёнилғи, шу жумладан пландан ташқари 500 минг тонна нефть қазиб чиқарадилар. Татаристонда машинасозлик, химия, нефть химияси ва энергетика илдам суръатлар билан ривожланмоқда.

Кама дарёси бўйида автомобиль заводини қуриш тўғрисидаги қарор, деди нотиқ, республикамиз учун жуда муҳим воқеадир. 70 минг кишидан иборат бинокорлар, монтажчилар ва қурилиш индустрияси ходимлари коллективида қирқ миллатга мансуб кишилар — барча қардош иттифоқдош республикаларнинг вакиллари меҳнат қилмоқдалар. Бу завод чинакам умумхалқ иншоотидир.

Миллатлар Совети шу билан СССР Олий Совети сессиясининг кун тартибидаги биринчи ва иккинчи моддалар юзасидан музокараларни тамомлади.

* * *

Соат 17 да Катта Кремль саройида СССР Олий Совети Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг қўшма мажлиси бошланди.

Депутатлар ва меҳмонлар **Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, Ф. Д. Кулаков, Д. А. Кунаев, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, В. В. Шчербицкий, П. Н. Демичев, П. М. Машеров, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев** ўртоқларни давомли қарсаклар билан кутиб олдилар.

Мажлисда СССР Олий Совети Миллатлар Советининг раиси **Ё. С. Насриддинова** раислик қилди.

Кун тартибидаги биринчи масала юзасидан СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Госпланининг раиси депутат **Н. К. Байбаков** якунловчи нутқ сўзлади.

Олий Совет палаталарида алоҳида-алоҳида овозга қўйиб, СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1973 йилги давлат плани тўғрисидаги қонунни бир овоздан қабул қилди.

Шундан кейин СССР молия министри депутат **В. Ф. Гарбузов** якунловчи нутқ сўзлади.

Олий Совет палаталарда алоҳида-алоҳида овозга қўйиб, СССРнинг 1973 йилги давлат бюджети тўғрисидаги қонунни даромадлар бўйича 181.844.964 минг сўм ва харажатлар бўйича 181.613.383 минг сўм миқдорида, даромадлар харажатлардан 231.581 минг сўм оширилган ҳолда тасдиқланди.

СССР Олий Совети СССР Министрлар Советига халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1973 йилги давлат плани ва СССРнинг 1973 йилги давлат бюджети юзасидан Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети план-бюджет ва тармоқ комиссияларининг хулосасида баён қилинган таклифлар ва мулоҳазаларни, шунингдек СССР Олий Совети палаталарининг мажлисларида депутатлар илгари сурган таклиф ва мулоҳазаларни қараб чиқиб, улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилишни топширди.

Шу билан саккизинчи чақириқ СССР Олий Советининг бешинчи сессияси ўз ишини тамомлади. (ТАСС).

Редактор ўринбосари Х. ЕДГОРОВ.

Деҳқон бўлсанг шудгор қил!

Республика областларида кузги шудгорлашнинг бориши тўғрисида 1972 йил 19 декабрга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун—областлар; иккинчи стун—ҳайдалган майдон (минг гектар ҳисобида) учинчи стун—планнинг бажарилиш проценти.

НАМАНГАН	145,5	115,3
АНДИЖОН	187,1	106,9
СИРДАРЁ	281,0	104,0
ХОРАЗМ	12,2	102,5
ҚАШҚАДАРЁ	136,1	102,0
ТОШКЕНТ	217,3	100,0
Фарғона	136,1	99,6
Самарқанд	194,3	81,0
ҚҚ АССР	36,7	79,3
Бухоро	120,3	66,8
Сурхондарё	64,1	46,0
Республика бўйича:	1530,7	91,3

Чорвадорларнинг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилган Балиқчи районидаги «Қизил юлдуз» колхози сут-товар фермаси ходимлари чорвачиликни механизациялашга катта эътибор бермоқдалар. Яқинда бу ерда 1000 бош қора молга мўлжалланган комплекс механизациялашган ферма биносининг биринчи навбати ишга туширилди. Суратда: янги фермада иш пайти.

Р. Ашуров фотоси, (ЎзТАГ).

ЮБИЛЕЙ ШАРАФИГА

Сирдарё областидаги саноат корхоналарининг коллективлари ССР Иттифоқининг шонли эллик йиллигини муносиб кутиб олишга интилиб, беш йилликнинг иккинчи йилини маҳсулот ишлаб чиқаришда янги муваффақиятлар билан нишонладилар. Саноат маҳсулотини реализация қилиш йиллик плани муддатидан қарийб 20 кун олдин бажарилди. Реализация қилинган маҳсулотнинг миқдори ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 18 процент ошди, меҳнат унумдорлиги 10 процент кўпайди.

Область саноат меҳнатчилари йил охиригача пландан ташқари бир неча миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш ва реализация қилиш мажбуриятини олдилар.

◆

СССРнинг 50 йиллиги шарафига ўтказилаётган умумхалқ мусобақасига қўшилган «Ферганасантехгазмонтаж» трестининг ходимлари 1972 йилдаги монтаж ва махсус қурилиш ишлари давлат планини олинган мажбуриятда белгиланганидан икки ҳафта барвақт 13 декабрда бажардилар.

◆

«Узсельхозтехника» бирлашмаси корхоналарининг коллективлари СССРнинг олтин юбилейини муносиб равишда кутиб олишга тайёрланиб, ишлаб чиқариш ва савдо фаолиятининг барча турлари бўйича йиллик планни бажардилар. Чорвачилик фермаларига техника хизмати кўрсатиш плани 140,6 процент бажарилиб, катта муваффақиятга эришилди. Автомобиль транспортига техника хизмати кўрсатиш, чорвачилик фермаларини механизациялаш, қишлоқ хўжалик техникасини ремонт қилиш юзасидан йиллик топшириқлар анча ошириб бажарилди.

◆

Ўзбекистон ССР Тайёрлов министрлиги омухта ем саноати корхоналарининг коллективлари йиллик планни бажарганликлари ҳақида рапорт бердилар. Коллективлар ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, йил охиригача яна 40 минг тонна омухта ем тайёрлашга ваъда бердилар.

Тошкентдаги иккинчи ун комбинати, Наманган, Каттақўрғон, Жиззахдаги ун комбинатлари, Самарқанддаги ун заводи ва бошқа корхоналар юбилей вахтасида айниқса зарбдор меҳнат қилдилар.

(ЎзТАГ).

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

КИНО

Ҳур қизлар (2 серия) — «СПУТНИК» (эрталаб соат 11, кундуз 12, 2.30, 3.30 минут, кеч 6, 7.30 минут ва 9 да), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 11, кундуз 2.30 минут, кеч 6 ва 9 да), «ДРУЖБА» (эрталаб соат 11, кундуз 12, 3.30 минут ва кеч 7 да).

Булутларни қуч — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 12, 3, кеч 6. ва 8.45 минутда), НАВОИЙ номли (эрталаб соат 11, кундуз 2, 5 ва кеч 8 да), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 3 кеч 6 ва 9 да).

Қора фаришталар — «ВОСТОК» (тоқ соатларда), «МОСКВА» (кундуз соат 12, 3, кеч 6 ва 9 да).

Музикачининг синглиси — «ЧАЙКА» (жуфт соатларда).

Кафтинг ҳарорати — «ЎЗБЕКИСТОН» (жуфт соатларда).

Гойя ёки билишнинг машаққатли йўли — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 11, кундуз 2,5 ва кеч 8 да).

Даурия — «КЎКЧА» (кундуз соат 12, 3, кеч 6, ва 8.45 минутда).

Ёшлар — ҲАМЗА номли (эрталаб соат 11.30 — 2.30 минут, кеч 5.30 ва 8.30 минутларда).

Оловнинг бўйсундирилиши — «ДРУЖБА» (кундуз соат 2.15 минут, 5 ва кеч 8 да).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 20/XII да **Севилья сартароши**, 21/XII да **Спартак**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 20/XII да **Тоғ гўзали**, 21/XII да **Ҳалима** (билетлар сотилган).

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Алишер Навоий номидаги Давлат адабиёт музейи маъмурияти, партия ташкилоти ва маҳаллий комитети илмий ходим Ў. Отамирзаевага онаси **Сожидахон ҚАЮМОВА**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ. Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ✦ ТЕЛЕФОНЛАР эълонлар — 338142, коммутатор—330249 дан 330258 гача.

Б. 295. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64697. Р. 01933.